

A 971

Imelikud juhtumised.

Spetlikud jutud.

Kirjapannud

K. A. Hermann.

Tartus, 1871.

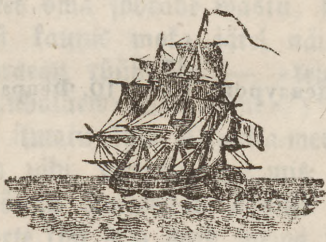
Trükkitud ja müüa H. Laakmanni juures.

Imelikud juhtumised.

Spetlikud jutud.

Kirjapannud.

H. A. Hermann.

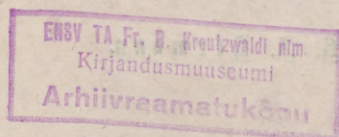

Tartus, 1871.

Trükkitud ja müüa H. Laakmanni juures.

Дозволено цензурою. Рига, 10. Февраля 1871 г.

1954:1668✓

Üle sõrwa.

„Noh, teie teate jo,“ ütles Prants, üks noor eht meremees oma sõbrade wastu, kellel laas punshi wist kaunis moka järel näis olewad, mis nad praegu rüübasid, — „teie teate jo, et see ilus kaubalaew „Marianne“*) Hamburgi linnast üle ilmatu laia Atlantia-mere Walparaiiso linna pidi purjutama, mis üks suur kaubalin Lõuna Ameerikas Tshiile riikis on. „Teie tunnete kõik seda head laewa ja ka kaptein Bärtelsi, tõeste kõige parem mees, kõikide seast, kes ilmaagi laewaülemad on olnud. Seda teate teie ka, et mina, ehk kül minu ema kangeste selle wastu seisis, otsekohe meremeheks tahtsin saada, mis ma isa abiga ka läbimurd-sin, ja et teekond Walparaiisu linna esimene meresõit suurest tähtjusest pidi olema, mis ma ligi wõisin teha. Breemeni, Kalee, Taueri, ja iseäranis Kjöbenhaweni linnas olin ma kül ja olnud, aga need olid alles jalutuse-käigud

---

*) Igal laewal on oma nimi. Selle laewa nimi oli „Marianne.“

üle laia Atlantia mere ja ümber kap Hoorni
 jõidu vastu. Kui ma kodus ütlesin, et ma
 ennast kaubalaewa „Marianne“ peale, kaptein
 Bärtelsi juure olin tellinud, siis oli muidugi
 jälle palumeisi ja filmapisaraid mo ema poolt
 küllalt minu vastu, et ma pidin tagasi jääma,
 sest et ta mind wäga armastas; aga isa näis
 seega kaunis rahul olema, ja arwas, üks noor
 jömsikas, nagu mina olla, pidada, kui temast
 midagi peab saama ehk kasu tulema, kõige wiie
 maailma jagude tuuled ümber nina puhkuda
 lastma. Ja mina arwan, tal oli päris õigus,
 eks ole tõsi, mem?“

„Siienesest mõista! Ahju taga ei saa keegi
 meremehes!“ hüüdsid sõbrad nagu ühest suust.

„Koh, hea küll,“ rääkis Prants edasi. Üra-
 jõitmise pääw tuli ja mo süda sai, ehk mul
 küll suur lust ja himu reisida oli, pehmeks, kui
 mo hea ema nii kurt oli sellepärast. Ütlen
 teile, ta walas filmapisaraid, just kui tahaks ta
 filmad peast välja nutta, ja ei wõinud ega
 tahtnud mind foguni kaisust lahti lasta. Ei
 aidand ühtigi, ma pidin ennast wägise temast
 lahnikiskuma, nii raske see mul ka oli. Oh
 seda kallist ema! Tal wõis küll üks teraw ees-
 tundmine olla neist raskestest ja wiletsustest,
 kellele mina ilma-teadmata suhu joofsin.“

„Na, teil ei ole tarwis mind naerda, kui
 ma teile ütlen, et ka mina üht filmapisarad oma
 filmist mahalasksin langeda, enne kui ma tuast

uulitsale astusin. Ühel meremehel on, muidugi teada, fare ja jäme kättetöö, aga süda ei prungi jo sellepärast mitte fare ja kõwa olla ja ma ar-
mastan oma ema ülewäga."

"Sul on õigus, pois," ütles üks wana ma-
drus, nimega Martin ja wapustas lahkeste
nooremehe kät, — "häbi igaühele, kes üht
lapseliku südant julgeks pilgata, see peaks fil-
mapilt minu rusikaid maitsta saama, mis, nagu
kõigil tuttav on, mitte udusuled ei ole, ja nüüd
jutusta edasi, pois!"

"Jah, ja mina pühk'sin ka tõesti filmist ühe
pisara ära," fordas Prants, — "aga kui ma
jälle sadamasse tulin ja ilusa Marianne pöran-
dat oma jalge al tundsin, siis oli kõik kurwas-
tus möödas ja mina olin omast meelest jälle
tubli laewamees, see on, mina ootsin rõõmsa
meelega, mis tulewik saaks tooma."

Ühte paremat sõitu, kui meil Rio-Dshan-
neero linna oli, ei wõi enam mõteldagi. Ma-
rianne lendas kui lind tuule ees, ja enne kui
me arwasime, oli suur ilus lin meie filmade
ees, oma paleede ja onnidega, oma ilusa troo-
piku (lõunapoolse) taimerikfufega, oma palmi-
piisangi, mahagooni ja ajakoni-puudega —
noh, just niisama, kui teie seda enamasti kõik
weel paremini kui mina üks noor mees seda
olen näinudgi, teate ja olete näinud. Mind
aga pani see imelik waatemäng ometi imetlema,
ma ajasin suud filmad pärani, kui ma maale

tohtsin minna ja seda kirjut rahwa fihinat nägin kirju riiete ja nägudega. Mustad, pruunid, walged, kollased, — kõik läbisegamini.

"Tuttaw, minu pois," wõttis Martin juttu otsast finni. "Sa ütlesid üsna õigusti, et meie seda kõik jo näinud oleme, sellepärast ära te sest pikka juttu, waid jutusta edasi, kuda läks, kui Riost jälle ärasõitsite?"

"Mõni aeg läks weel üsna hästi, kuni me lõunapoolse Ameerika nina kapi Hoornile wiiekümne kuni saea merepenikoormani olime ligistanud," jutustas Prants edasi. "Seal hakkas hul lugu peale. Seie maani oli ilm ütle mata ilus olnud, aga nüüd sai forraga sandiks ja alwaks. Pääwal ega õöl polnud meil rahu, pea pidime purjusid kofku tõmbama, pea jälle midagi muud. Ilm muutis ennast nagu meie juures Aprilli kuul — praegu pääwa-paiste — teisel filmapilgul jälle wihm — siis lumi — nüüd jälle üks tuuletuhin, nii kange, just kui tahaks ta Mariannet kummuli pöörata — lühidelt ütelda, üks hirmus paha ilm."

"Eks ta ole tuttav, see kapi Hoorn" ütles wana Martin ja nifutas peaga. "Olen ka mõndagi paha pääwa seal mööda elanud. Aga edasi."

"Heakene küll," ütles Prants — "tulime suure häda ja waewaga ümber selle paha kapi ja langes meil kõigil raske kiwi südame pealt ära, kui me jälle oma teed põhja poole wõtsime.

Nüüd arwastime waewa kõik möödas olema ja ilma ajawitmata Walparaiiso wõima saada. Meri oli file ja tuul hea — Marianne purjustas nagu luik üle ilmamere. Natukesse aja pärast puhusid jo tasased tuuled meie ümber, taewas naeratas finiselt meie wastu, ja laewas ei nähtud muud kui labkeid ja rõõmsaid nägusid."

Waldbiitwia kõrgustuse peal pidi see aga kõrguni teistwiisi minema. Esite oli meil tuulewaikus, ja igaüks teab, et niisugusel ajal purjulaew, nagu meie Marianne oli, mitte paigast ära ei saa. Mitu pääwa pidime istuma; aga see oli muidu tüütu, agga mitte kardetaw ja wee peal peab kõigiga rahul olema. Kui kumõned näud fartsu tõmmasid, siiski jäi kaptein Bärtels rõõmsanäoliselt ja manitses mehi kannatusetele. Pidad kannatama, sest ega kannatamata meelgi paremust poleks toonud. Wiimaks, wiiendamal pääwal näitis asi teisiti minewad.

Walge wing lautas ennast üle wee, palawus sai äraandmataks ja filmaringis näitsid ennast pilwed, mis mitte palju head ei tähendanud. Kaptein Bärtels ei olnud mitte üks mees, kes niisugusid eesmärkisid oleks tähepanemata jätnud. Ta kommandeeris kõik mehed laewalaele. "Dorm on tulemas," ütles ta tüürimehe wasta. "Saab meile tubinat tegema.

Ruttu purjud foffu, et tuul midagi ära ei aja. Pange tähele, mehed!"

"Meie seisime kõik walmis ja niipea kui kääst tuli, ronisime meie kui kassid mastide otsa, ja kümne minutiga olid purjud koos, nii et üks naru enam fuskil ei lipendand. "Kõik hästi!" ütles kaptein. "Nüüd tahame kannatlikult äraoodata, mis sünnib."

"Polnud tarwisgi enam kaua oodata. Hädaft weerand tundi läks mööda, kui üks tume müürin üle meie peade weeres luhwti sees ja lained, seiesaadif silledat kui peegel, hakasid ennast tõstma ja wahtu ajama. Silmapilgul oli sinine taewas meie üle hirmsas paksus pilwes, nagu fot ja üks kole widewik oli mere peal; ükspäinis loe pool (s. o. põhja ja lääne wõi õhtu wahel) nähti üht kahwatand kollakast kohta pimedade pilwede sees ja kaptein, kes rahulise terawa filmaga ümber wahtis, ütles: Seal on see auk! Seal ta tuleb!"

"Seiesaadif ei olnud weel mitte tuuleõhku tunda; mitte juulsefart ei ligutand ennast. Laewalip rippus nagu närtsind warre külles. Uga ülewäl pilwedes niihästi kui al meres kees nagu pada! Kees, ütlen ma teile. Kõik möllas ja määsas läbisegamini meie ümber; oli küll järele waadata niisuguse tuulewaifuse ajal; igaühe südame peal oli just kui mägi waotamas; hing jäi finni nende asjade ootmise pärast! Meie ei tundnud küll just mitte kartust,

aga ometi ikka midagi sellesarnast. Ütlen teile, värin käis mo terwest kehast läbi pealaest funi jalataalani, aga ma pannin ka tähele ehk palju enam, wõisin aru saada, et mitmel merelaulul, kes ühes minuga laewas olid ja jo mõnedgi tormid ligielanud, just mitte süda terge ei olnud. Rahwafas kollane kocht loe pool aga sai ikka suuremaks, ikka kõrgemaks ja laiemaks! Nähti teda teisi pilwi oma ümbert otsegu ära neelawad; oli pealt waadata just kui põrguwarawa kocht. Ütlen teile, mul ei ole ilmasgi toledamat filmapilku olnud!"

"Tuttaw!" hüüdis jälle wana Martin — "Sa ei räägi jo mitte maarottidele! Jätta seletus maha ja ütle asi wälja! Tunneme seda! Pole kellegi lapse mäng, niisugune torm tuulewaikuse järel! Aga oli jo kõik tehtud, et teda julgeste wõis wastawõtta! Mis wõis, — wõis weel karta olla? Hea laew, hea kaptein, head wõi tublid mehed, mes te' siis kartsite?"

Meil 'polnud ka kartust kedagi, ütlen mina, "rääkis Prants Martini kõne läbi natuke elaks saanud edasi — "aga järele wõi jälk oli ta tõeste, ütlen mina, sest naljakas oli ta natuke liig. Mõttiselt weeres ja kõlises õhu sees — tumedaste — kaugele kohisedes meie poole — ja nüüd wisas meri kõrgemid lainid, waht oli nagu piim rohelistes weepinnas — aga nüüd tormas meie poole, — üks niiske segu purtsas tormi eel üle meie peade — ja nüüd üks kochin

ja wuhin, mõiramine, wilistamine ja ragin, just kui saaks taewas, meri ja maa asemelt ära-ristud — ja torm oli fääs! — „Hoidke endid finni!“ kisendas kaptein läbi rääkimise toru; waewalt oli ta seda üteldud, siis tuli torm! Oh, mis torm! Orkaan (se on hirmus torm) ütlen mina! Ei puudund palju, siis oleks ta meid kõiki üle sõrwa puhanud nagu udusulga! Minul läks üsna kõik meel peast, muud kui leodudsundlikult hoidsin kõigest wäest ühest laewaköiest finni — ja orkaan fäis minu üle otsegu otsata lawiin (s. o. lumetrul). Marianne oli wähest nii külleli, et mastide ristpuude otsad wette ulatasid, ja meie mõtlesime kõik, nüüd lähäb ta tõeste ümber, nagu pähkle koor; aga ta pidas wasta ja ajas ennast jälle püsti, sai mahawisatud — wõitles ennast läbi — kül raksusid kõik kohad funi wiimatsse aluseni — aga ta jäi kindlaste seisma.

Kaptein walwas üht filmapillu, siis fargas ta tüüri-ratta juure. Tõepoolest temal oli Kalewipoja jõud selsamal filmapilgul. Hakkas rattast finni, siis kodarad peusse, pööris laewa ümber, tuule ette! Tema üfsi! Kõik mõtlesid seda ühe imeteo olewad. Aga laew sai selle ime läbi peastetud, arwan mina; lendas mis ulus tormi ees, nagu part, ja meie hingasime jälle natuke sügawamalt.

„Usun kül, seda hullu!“ hüüdis wana Martin. Tubli mees, sinu kaptein Bärtels! Pean

ka ford temaga purjutama! — Roh, kas kõik õnnetus oli möödas?"

"Bõta näpust! Üksi selleks filmapilguks! ütles Prants. "Meie südametesse tuli jälle julgus, seisime wasta kui müür ja kuulasime sõna; olime walmis kõik tegema, mis kaptein aga saaks käsima. Ta oli oma wapra teo läbi meile nagu ühte auufartust oma eest peale ajanud ja mina tundsin seda, nagu ma seda weel kellegi inimese eest pole tunnud. Ühtiselt oli üks suur wau, nagu üks suurtüf lahtilas- tud saaks! Weel üks ja jälle üks — üle meie peade! Meie waatsime ülespoole. Kõige suurem puri lehitas poolest saadik tuules, torm oli teda lahtikiskunud ja katkus nüüd ühte tükki teise järele tema küllest ära. Laew wabises ühest otsast teise. Kui mitte ruttu ei oleks saanud appi, siis oleks ta kaduma läinud. "Ülesse, ülesse!" hüüdis kaptein nagu müris- tamise healega.

Ei olnud nalja asi, hirmsa tormiga masti otsa renida ja seal lehitajad purju uueste kofku määsida. Aga pik järelmõtlemine ei aidand midagi, — kui kaptein meie eest oma elu oli julgenud proowi peale panna, siis wõisime meie seda tema eest ka teha. Pealegi oli jo see ka meie eneste eest. Esimene katse ei läind mitte forda, ehk meie kül seitmekesti ülewäl olime, mina ja kuus teist. Sain tormist wasta masti wirutud, et kondid kolisesid — aga ei

lastnud ennast mitte äraehmatada — ronisin jälle ülespoole, hoidsin kõige neljaga mastist finni ja — sain purju teiste abiga kätte. Aga ma ütlen teile; oli hul seisus seal üleval mõl-
laja orkaani wäes. Purju tüfid lendasid kui waresed meil ümber pea ja puri isi peffis wasta mastisid, et hirmus näha ja finnipidamises ei olnud just mitte liiafs ruumi. Aga ime on, mis üks inime häda tunnil kõik teha võib. Meie saime purju kätte ja määsime kofku ja pidime praegu jälle maharonima, kui, farts! jälle üks puri nokka *) ligidal lahtifargas. — Mina olin kõigeligidamal seal juures. „Maha, maha!“ kisendasin mina teiste wastu, — „kü-
lap saan üksiväinigi sellega walmis,“ — kui wälf jooksin ma läbi puude sinna ja olin peagi tööga walmis. Müüd tagasi! Tõstsin juba jalga, farts! rakatas teistforda ja mina sain mõ-
jusa wopsu fuflasfe — lennasin kui wares ülewelt maha. Mõtlete teie ehk wahest laewalaele? Ei, ütlen mina: ülepea laela merde fuufusin mina, kus mul torm suud filmad wahu ja wet täis peffis. „
„Oh donner, (haritud sõna) tõeste üks paha lugu!“ hüüdis wana Martin. „Waene pois! kuda sa weel peasid?“
„Saad seda warsi kuulda,“ jutustas Prants edasi — „tahan aga ütelda, et üks fang oli
*) Nokaats nimetaks masti ristpuude teras-
waid wisasid.

fatfi läinud ja seesama oligi, mis mulle wopsu-
 fuklasse andis, et ma siise kufkusin. Ma olin
 muidugi teada nagu minestand, fuulfin weel
 ford fisa laewa peal ja siis oli tõi wait. Enne
 fui ma weel meelemõistusele sain, oli Mari-
 anne juba filmade eest kadund ja abi peale ei
 wõind ma mõteldagi. „Nüüd olen ma otsas!“
 mõtlesin mina. Olesin küll weel hea meelega
 natuke kauemini eland, sest et ma jo alles üsna
 noor olin, aga ei näinud midagi lootust peas-
 tetud saada. Ei jäänd mulle palju aega järe-
 mõtlemiseks. Ütlen teile, wisasid mind lained
 ringifuuti nagu tuhakotti, pea ülesse, pea alla,
 nii et ma ei teadnudgi, kuda mulle sündis, ehk
 kuda minuga lugu läks.”

„Himu elada oli mul ometi nii suur,
 nii wägew ja tugew, et ma siiski weel peas-
 mise peale lootfin. Ehk mitte, ma ei mõt-
 lend mitte, sest selle tarwis ei olnud mul aega,
 — aga looduslikult mõitlesin ja sõdisin mina
 laenetega, et end üle wee hoida. Teate tõi,
 olen tubli ujaja, ega ma ennast kiita ei taha,
 aga ujumine aitis siin hulwähä. Ütlen teile,
 just igaüks peaks ujumise katsumist nüisuguse
 tuule tormiga mahajätma. Riipalju aga tõi
 mulle ujumine ometi kasu, et ma oma pead
 aegajalt weest wõisin wäljapiista ja hinge tõm-
 mata! Ja see oli juba küllalt, sest ma jäin
 ometi selle wiisi peal elusse. Muidugi, kaua ei
 wõind ma sedawiisi wastapidada, seda ei sal-

gand ma isieneselegi ära — aga, niipalju kui weel ihus hinges jõudu oli, pidi see minema! Wõitlesin nii kui aga jõudsin! Kõl sada korda sain laenete alla maetud, wõitlesin ennast jälle wee peale! Tundsin aga ka pea, et jõud hakkas raugema ja ma weel sai segaseks. Sõudsin siiski edasi, — ilmatähelpa nemata — sõudsin ihu ja hingega — ei jätnud mitte järrele — ei foguni mitte, wõitlesin oma elu pärast ja tahtsin wõidelda, senni kui weel wiimne elu õht mul keele peal liikus. Ei mõtlend mitte enam edaspidi selle järele, tegin seda aga, ütlen teile, tegin seda üsna kaksipidise wiha! Ei tahtnud mitte surra, nii kaua kui ma weel seda wõisin teelata.

„Donner, paha lugu!“ ütles wana Martin liisutud südamest.

„Jah, paha lugu, ei te kellegile lusti,“ rääkis Prants edasi. Negamööda jäid aga ma kääwarred nii jõuetuks, et mõitlesin, nüüd pean alla waja. Sõudsin siiski edasi, noli psasin kord korralt jälle õhu järele. Aga wõitlemisel polnud otsta! Meri ja torm olid ometi tugewamad kui mina, nägin seda pikamööda ära, et ma oma wõitlemise läbi üksi oma piina kaswatasin ilmaasjata; sest wiimaks ma pidin ometi põhjawaoma. Mis on nõrk inime kinnipidamata looduse meelewalla wasta? Ei midagi! Mõitlesin seda, et oleks wist parem, kui ma ennast laenetest ära neelda lasaksin, wõitlesin

aga siiski edasi suure wihaga, peaaego wastu tahtmist — pidin jo seda tegema — see oli jo se himu elada, tugewam kui kõik mõistus."

"Äkitselt — oli kõige ülem aeg, ütlen teile — äkitselt tõufan mina oma sõudja kääga ühe kõwa tombu külge, — hakkas sest kinni — mis see on? — katkiläinud kang laewa pealt sattub minu kätte! Aga kuda ma sest kinnihakasin ja sest kinnihoidsin! Ütlen teile, olid mo kääd nagu fruwid selle külge fruwitud! Pidasin kinni, ütlen ma teile! Muidugi wirutasid mind lained niisama kui ennegi ühest kohast teise, hoidsin aga siiski kinni, ja pidi nüüd see kang, mis minu kaela seda suurt õnnetust oli saatnud, sest seesama oli, mis laewa masti otsast äramurdis ja mind merde tõugas, mind ometi jälle ärapeastma, et ta just minu kätte sattus. Ma ei lasknud mitte lahti, ütlen teile! Lasksin lained enese üle weereda, lasksin ennast neist äraneelda, aga puu küllest ma ei lasknud mitte lahti! Hoidsin teda omas kaisus, nagu kõigeparemat sõpra, ja see puutük wiis mind ikka jälle weepinda, kus ma jälle wärsket õhku sain hingata. Ma teadsin nüüd, et mul enam niipalju tarwis polnud wõidelda ja selleläbi wõisin end tüf aega wastapidada. Ütlen teile aga, teie ei mõista arwatagi, kui tugewasti mina puutükki kinnihoidsin.

"Ha, usun seda küll, Prants! Usun küll" ütles wana Martin. "Donner, see 'polnd jo

fellegi nali! Surma fartus ja nõnda edasi kõik ühest kääst! Aga edasi fedrusega! Prants! Keri kõik ära! Tahaksin hea meelega kuulda, kas sa veel eluga ärapeaseksid või mitte!"

"Mõtlen seda küll!" ütles Prants, senni kui kõik teised pealtkuuljad suure healega naerma hakkasid wana Martini naljaka sõna üle — "istun praegu siin terve ja punane nagu pul, katsu käpaga järele kui ei usu, Martin! Sel korral aga'p teadnud ma tõeste mitte, kas veel eluga peasen ehk mitte! Olin kimbus nagu angerjas liiwa peal ja minu puutük ei olnud ka just mitte liiafs hea sõiduriist! Ütlen teile, oleksin palju armsamini jälle laewa peal olnud. Aga sellegipärast oli mul ikka veel lootust ja ei olnud just mitte ilma troostita. Et mulle see puutük kätte oli juhtunud, näitis mulle üks sõrmenäitus Sumalast olema, kes minu peale hädas oli halastanud; ka mõtlesin ma, et Sumal mind ka veel edaspidi saab aitma ja mind mitte foguni mahajätma. Küll mitu korda tõstsin filmi taewa poole, ütlen teile, ja iga sähårdune pilk oli üks terve palwe südamepõhjast. Ja need wäikesed sõnalausmata palwed tungisid wist tõeste Sumala südamesse ja Tema andis mulle wäge ja jõudu wastuseista, ja peale seda kinnitas mind mõte mo ema peale. Mõtlesin isieneses: ei ma tohi mitte surra ja temale sellega suurt südame walu teha. Ka teadsin ma, et niisugused tormid mitte kaua ei

mõlla, waid jälle warssi ülelähmawad. Ei olnud seda kül weel isi näinud, waid wana me-
refarude kääst kuulnud, kel juba sagedaste niis-
suguste asjadega oli tüli olnud. Nõnda wõit-
lesin wapraste edasi, muidugi teada, oli see mul
puufangiga palju fergem, kui ilma temata.
Hoidsin hinge finni, kui lained mo üle käisid
ja mind oma alla matsid ja tõmmasid hinge,
kui pea jälle üle wee ulatas. Üleütsa: „Puuf-
fangi ei lastnud ma mitte lahti, te mis tahte!“

„Kui faua see mäng dieti festis, ei tea
ma isigi tõeste ütelda. Minu tundmise jä-
rele oli see pool igawest aega, tõsiduses wõis
see aga üks tund olla, mil torm oli hakanud,
kui ta niisama äkitselt, kui ta oli alustanud,
jälle äralõppis. Silmapilgul kadusid mustad
pilwed taewa alt, ja taewas sinas jälle hülgas
walt üle minu pea, ja hele päike wiis wäl-
fujaid joonesid mere peale, kes, ehk kül taewas
selgeks oli läinud, ikka weel hirmsaste wahutas
ja laenetes. Sain kül ikka weel lainetest wi-
haselt siina ja tänna pillutud, lennasin nagu
pal üllesse ja alla, aga nüüd pidi ometi wa-
gasaks jääma ja lained pidid waikima ja tasase
wee peal on mul ometi parem ujuda. Tuli
ka tõik nõnda. Sain warssi aru, et lained
wähänesid ja madalamaks said; waht kadus
aegamööda weepinnalt ja ma sain kiigutud
nagu laps ällis wõi kätis. Nüüd wõtsin jälle
uut julgust ja hingasin wärsket õhku; aga ühes

tundsin ma ka, et ma ennast wäga ära olin waewanud wõitlemises oma elu pärast. Kääwarteft oli wõim ära, kõik liikmed olid roidund, nägin kül, et ilma selle puutangita ma enam wiit minutitgi wasta 'poleks jõudnud pidada ja hoidsin sellepärast ka teda ühte puhku kõigest wäest kainlas."

"Shtul oli meri nii wagane, nagu 'poleks mõne aasta eest tormi olnud. Üsna pehmelt sain ma edasi aetud ja ma ei muretsenud muud midagi, kui et puutük mo kääst lahti ei peaseks. Seda pidin ma muidugi feelma katsuda ja abi selle tarwis oli pea leitud. Oma siidi kaelarätikuga, mis õnneks pif ja tugew kül oli, sidusin ennast tema külge finni ja nüüd wõisin ma aga siis põhja waoda, kui tema waos. Seda ei olnud niisuguse wagase ilmaga aga mitte farta."

Puutük oli suur kül, et mind wõis wee peal hoida. Mul ei olnud allawaomise pärast kedagi kartust ja pool istakille, pool tülleli, lasksin ennast ajada, nii kui tasase laenete meelepärast oli. Esiteks tundsin aga seda õnne, oma elu peastetud olema. See õn tegi mind pimedaks kõige wiletsuse ja hädale, mis mul weel eesseisis, ja ei lasksind mind mitte tulewiku sisse filmi wisata. Aga kui õõ kätte tuli oma hulgwa tähtedega, siis alles sain aru, mähärduses olekus ma olin. Ja see olet ei olnud mitte isiaranis armas; peale selle ei tead-

nud ma mitte, mis minust wiimaks pidi saama. Ma ujusin otsata Maailma meres wõi waikses okeanis ümber, üksipäini ses ilmatu weeförbes, sada penifoormat ehk maast eemal, ilma sõo- mata nälgas, wäsiind surmani, igal filmapil- gul hana ääre peal, lühidelt ilma kõige loo- tuse ja peastmiseta. Sest kudawiisi wõisin ma end peasta? Kudawiisi seda elu alles hoida, mis ma waewalt weel laenete seest ja suust olin äraiskunud? Mis nõu siis ettemõtta? Wist õnnekorral ühest mööda purjetajast lae- wast nähtud ja üleswõetud saada! Kui wõi- mata oli see! Mina, üks weike tip äramõet- mata maailma meres, wõisin üksnes kõige lähidamalt lauguselt nähtud saada. Kes mind laugelt nägi, pidas mind üheks puutükiks, mis wee peal ujub. Kui mind aga mitte ei saaks nähtud, mitte üleswõetud — mis ome- tigi tõenäitlikum oli — mis pidi siis minust saama? Ameerika kindlat maad nisuguses ole- kus kätte saada, selle peale wõis minu seisuses üksnes nõrk meel mõelda. Saaredest selle koha peal, kus ma kui laenete mängokan sain üm- beraetud, ei teadnud ma midagi, ei olnud ka ühtigi kuulnud. Kus jäi lootus peasmise peale?”

Mo oma mõistus ütles mulle palumata selgusega, et ma kõigeparemine teeks, kui ma kõik lootust jätaks ja ennast merepõhja laseks waoda — siiski tahtsin ennemalt kõik teha,

fui tahtmise järel sedagi poolt elu, mis mul weel oli, äraohwerdada. Nii wägew on see sund, mis meid ajab, oma elu kuni wiimse hingetõmbuseni finni hoida ja kaitsta."

Ütles mulle mo mõistus: "Sina oled peasematta kadund!" siis sosistas mulle see wastu lootus: "Mikspärast ei wõi Jumal, kes sind nii imelikult tuule ja tormi sees on hoidnud, üht niisama sugust imeliku juhtumist sünnitada, mis lõigi sinu kannatusele otsa teeb?! See ei ole muidugi mitte tõenäitlik, et sulle üks laew wasta tuleb ja sind peale wõtab; see ei ole muidugi mitte tõenäitlik, et sa üht maad kätte saad ja sedawiisi ennast peastad, — aga wõimalik on see ometi, ja sellepärast ei ole tarwis midagi imet sündida. Ükspäinis julgust ja kannatust on tarwis! — Jumal wõib aidata, kui Ta tahab, ja mikspärast peaksid sa Tema abi peale kaksipidi mõtlema? Kas Ta ei ole mitte armust rikas ja halastaja Jumal enam?!"

"Mõnda mõtlesin mina, ja kiikusin edasi üle lainete, ja lastsin ennast nende oowustest ajada, kuhu nende tahtmine oli. Igi kuhugi poole hakata sõudma, see oleks ilmasjata mo wäha jõule otsa teinud, mis mul tarwis kül oli, et seda waks aega, mis mul weel näis soowitud olemas, natuke pikemale wenitada."

"Sõ läks pool und nähes mööda. Mo wäsimus oli ni suur, et ma peat puulangi

peale toetades, magama jäin, aga iga silmapilgul jälle üles ärkasin, kui üks laene minu üle käis ehk pea oma kõwa padja pealt äraltibises ja wette waos. Siis raputasin ennast, wõtsin end koku ja seadsin ennast jälle dieti ja jäin magama, funni mulle jälle ülemal nimetud lugu kätte tuli ja mind uueste ülesse äratas ehk palju enam ülesehmatas. Ütlen teile, see oli üks paha õõ, kuda ma seda kõigel oma eluajal pole möödaelanud."

"Uusun küll! Wõin küll arvata! On tõsi, waene pois!" hüüdsid pealtkuuljad läbisegamini.

"Ja jah, üks paha õõ oli see," jutustas Prants pead wäristades, — "aga tema ots tuli ometi üksford kätte. Walge tuli wälja. Seda pool hakas taewas punetama ja wiimaks lennas esimene päikese joon walgusarnatselt läikides üle weepinna ja täitis aegamööda kõik maailma oma hiilguse ja walgusega. Just isäraniis kasu ei olnud mul sest ka mitte, teretasin siiski seda taewaliku walgust rõõmsa liigutusega. Ma wõisin ometi nähagi, wõisin näha, kui üks laew mulle wasta tuli, wõisin näha, kui ma ühe maa ligi jõudsin, ja see oli jo palju wäärt. — Waatsin ka usinaste kõige ilma tuulde poole. Tõsisin ennast wee sees kõrgesse, niipalju kui jõudsin, et kaugeimat silmaringi wõita, peastsin ennast puukangi küllest lahti ja läksin püsti selle peale, et ikka kauge male näha, aga ei ma näind muud kui tae

waft ja wet ümberringi, õhfasin ja fautasin oma raskust, kang hakas jalge al weerema ja — sum! — olin mina wee sees! Ruttu wafisin ma jälle paku küllest finni, kes paar jalga eemale oli ujunud."

"Seda mängu forrasin ma terve pääwa otsa. Lugemata forbadel wahtisin ma üle weepinna, aga ei näinud ifka muud kui taewast ja merd, ja wahest ka üht walget pilwetükifest silmaringis, mis mo südant tufsuma pani, sest ma arwasin igaford, et see üks puri pidi olema. Ei olnud aga ilmaegi puri, waid ifka üks paljas pilweplek, mis taewa ruumis ühest äralahkus ja minu südamesse walusat tundmist mahajättis."

"Nõnda tuli jälle õhtu ja õö oma tähtede hulgaga, ja kui ma ka omaft lootuseft weel finnipidasin, fiiski oli see juba wähanenud. Ja mitte üfspäinis mino lootus, waid ka mo jõud, mis mo sees weel elas, hakas enam ja enam raugema. Mälg, jänu, waew, alatine nurjamine lootus — need kõik oleks kül wist ühte tugewamatgi kui mind, wäsitanud, ja sinna juure tuli weel järelhäda eilseft tormi ja tuulega wõitlemisest. Ma ei uskunud tõeste mitte enam, et ma seda õöd weel üleelaks. Sidusin ennast aga jälle uueste puutüki külge finni, ja katsusin ennast nüüd nõnda seada, et mul parem magada oli, kui eisel ööl. Oma kampsoni panin enesele pea alla, ja ehk kül iga nar-

mas tema külges läbimärg oli, magasin ma tema peal ometi paremini, kui kõwa puu peal. Ma jäin magama, ehk palju enam, ma uinus minestuse sisse, kust mind alles hommiko äratas. Aga ma olin tõeste maganud, pealegi nii heasti ja magusasti, et ma ennast seeläbi kauniste tundsin toibund olema. Mo waim oli jälle natuke wõimu wõtnud ja mina ütlesin pool kõwasti enese wastu: Kuni õhtuni pead sa weel wasta, sest pääw on pik ja iga minut wõib sulle peastmist tuua!

„Ma isi aga kannatafin rääkimatta. Teraw sööja merewesi oli mo nahka auduma pannud ja muist koguni weriseks teinud, kuni mo nägu, mis alati ilmapatmata päikese joonde ees seisis, täis rakkusid oli, mis mulle põlewat valu tegid. Ma kasisin kül oma pead aeg ajalt wette, aga ma tundsin sest wähä fergitust. Põletus sai muidugi wähendud, aga soolane wesi tegi mulle jälle muud moodi valu, mis mulle mitte wäham piina ei teind. Siiski, need pahadused pidid ärafantud saama ja ma kandsin neid ilma nurisemata, kui ka õhkamiste ja ägamisega. Ütlen teile, mo terwe feha oli pool werine nagu peksatud ja pidin ütlemata palju valu kannatama.“

„Kuda eila, nii täna fargasin ma tund tunnil oma puutüki peale püsti ja wahtsin kaugusesse. Aga mitte üks purju otsakene ei näidand ennast ja maa ligidusest ei olnud mitte

jälgegi tunda. Viimaks, päikese seisuse järele mõis see kel 4 pärast lõunat olla, mõtlesin end tõesti üht purju nägema. Suures lauguses tõugas ta ülesse. Hingetõmbamata vaatsin ma tema peale. Pifad, piinlikud silmapilgud lendasid nüüd üksteise järele mööda, sest ma kartsin seda niisama ära kadumad, nagu ma mituforda pilvedest petetud olin saanud — aga ei mitte, tema tegumood jäi fuda ta oli, muud kui suuremaks paisus ta, sest et ta ühtepuhku ligimale tuli ja viimaks ei võinud ma enam hakkipidi mõelda, et see mitte üks laew 'poleks mis ma nägin."

"Eapsed, seda rõõmuksisa oleksite pidand kuulma, mis ma nüüd oma lihtsust rinnast välja punnisin, siis oleksite võind arvata, mis häda ma tõik olin väljakannatanud. Ueste ja ikka jälle kisendasin ma, et oma südamele, mis wärsise peasmise rõõmu pärast tahtis lõhkeda, natuke fergitust teha. Ma wiisasin wõi sirutasin käewarred ülespoole ja panin sõrmed risti, nutsin ja õistasin, palusin ja tänasin läbisegamini. Igaüks, kes mind seesuguses seisuses oleks näinud, oleks mind tõepoolest peast rumalaks pidanud."

"Minul oli aga ka asja kül rõõmustada. Puri tõusis ühtepuhku kõrgemaks ja suuremaks, funi viimaks laewa feha ka paistma hakkas ja mina ei võind enam selle üle hakkipidi mõelda, et mo peastmine mitte ligi 'poleks!"

Lähemale, ühtepuhku lähemale lennas laew. Ma olin isienesest ära rõõmu pärast. Ikka selgemalt näitis ennast laewa fere, ja minu arwamise järele pidi ta pea nii ligidale jõudma, et minu heal siina ulataks. Ehk mul kül ütlemata rõõm oli, walitsesin ma ennast ometi nõnda, et ma mitte aru ei tautand. Ma wõtsin, et rutemalt ennast nähtawaks teha, oma faelarätikut, lehitasin seda luules ja fargasin fxi mõni ahw ehk fõietantsia oma pakutüki peal ümber. Kui laew ikka weel ligidamale tuli, hafasiwad ilma tahtmata filmapisarad mo filmist woolama, ja nüüd mõtlesin ma, laewa nii ligidal olema, et heal siina wõis kuulnud saada, ja mina farijusin: „Halloo! halloo! halloo!“ täiest fõrist nagu tahaks ma lõhkima. Nüüd pidid nad seda kuulma — ja weel mõned filmapilgud, siis olen ma peastetud, mõtlesin ma. Sälle farijusin ma ja ootasin iga filmapilgul wastust saama, ootasin igal filmapilgul, et üks lootfikas saaks merde lastud ja mind äratoodud.

Aga waata, mis ma nägin, laew purjutas edasi — tõepoolest edasi — ma ei uskunud oma filmi mitte ja mo jüda tõmmas ennast frambimoodi foffu — aga ta purjutas edasi — ja oli juba minust mööda — ja feegi inimene laewa peal ei hlastand minu peale, feegi ei näinud ega kuulnud mind. Üks hirmus fartus, üks ärarääkimata ehmatus tuli mo peale.

Ma mõirasin, ma mõllasin, ma fiseandasin, ma lehitasin pool rumalalt oma kaelarätikut tuules, ma sirutasin omad käed laewa poole wälja, nagu tahaks ma seda finniwidada — aga ta purjutas edasi — teegi inimene ei muretsend minu pärast — üksigi film et waatnud minu peale — edasi, ifka edasi purjutas tema, ilma armuta, ilma halastufeta — minu pool hädane karjumine kadus tuules ära, ilma et ta nende juure tungis — ja wiimaks — ma ei wõind enam kaksipidi mõelda — wiimaks oli kõik mõõda — laew kadus kauguses — kere sai ifka enam ja enam nägemataks — siis ka suur puri — ja wiimaks 'polnud muud ühtigi näha, kui purju otsake nagu pilwe tüfite — ja — ühe hirmsa hädalise fiseendamisega langetsin ma oma kangi peale ja minestasin ära."

"Donner! hüüdis wana Martin — "see oli hirmus! Kaiped seal laewas, ei wõinud ka mõniford wäljawaadata! Koer, see waht masti otsas, magas wist! Waene, waene mees! See on furb!"

"Ja Jumal hoidgu, see on furb!" ütles Prants ja tõmmas sügawaste hinge. "Panin koguni imeks, kui ma minestusest ülesärkasin, et ma weel puutükki enese al tundsin olewad. Olin teda aga nagu loodudsundlikult oma kätega ümbert finni hoidnud. Ma tundsin ennast nii rajamata õnnetu ja mahajäätud, et palju ei puundund, siis oleks ma oma õnnetuses Jumalat teotanud, ja oma elu, maa-

ilma ja kõiki arrawandunud! Mõtlesin aga ometi veel järele! Olin kodus wagaduses ja jumalakartuses kaswatud, see tuli mo meele, ja kõik pahad sõnad kadusid mo keele pealt, nõnda et ma ühtainustki suust välja ei ütlenud, ja see oli hea. Aga pisaraid hakkasin ma walama ja nutsin — nutsin nagu laps — ohkasin ja ägasin, ja mõtlesin: nüüd nutan wist ühes pisaratega ka oma elu välja. Arwan aga praegu, et need samad filmapisarad mind peastisid; nad fergitasid mo südant, mis waluga tahtis lõhkeda ja see kassipidine mõtlemine oleks mind tõepoolest surmanud, ehk ka kui just mitte seda, siis ometi peast ehk arust rumalaks teinud; — jäin aga wiimaks jälle rahule, ega lasknud lootust lõppeda, mõeldes: kus üks laew on, seal wõiwad ka mitmed olla, ega tüdinud mitte ära ühte teist laewa wahtides. Nõnda tuli böse kätte, aga mo wahtimisest ei olnud midagi kasu. Nüüd aga arwasin ma tõeste, et ma hukkaminemiseks olin loodud ja katsusin ennast selle mõtte peale harjutada, et ma nüüd wiimist korda pääwa walgust nään. Kui pime kääs oli, sirutasin ennast oma puutükki peale ja olin üsna tundmataks saanud ja ei mõtlenud muud midagi, kui: nüüd on ots kää! — Ja sedagi ei mõtlenud ma enam selgeste, waid enam unistamise wiisi. Surm tuli ka tõesti! ma arwasin seda. Mo peale tuli suur nõrkus, wäristus ja järeustus, mina ohkasin paar korda,

katsusin end puutüki peale püsti ajada — see ei tahtnud forda minna — kukkusin tagasi — pea raskesti kampsoni peale — — — — — ots oli kää!"

"Donner, aga sa elad jo, Prants!" fisedas wana Martin ja sasis Prantsu rinnust finni teda raputades. "Ei oland jo weel ots kää, Prants!"

"Ei olnud kül weel," ütles Prants naeratades. "Se näitis aga just nii olewad, ja mina ei mõtlend jügugi enam, et ma sest minestusest weel pidin ülesärfama. Ärkasin siiski ülesse ja misjugune imelik ärkamine oli see! — Mis ma kohe pärast oma ülesärfammist tundsin, oli fange põletus näo peal. Pilgutasin natuke, aga waotasin filmad ruttu jälle finni, sest ma olin just kõrwetaja päitese sisse waadanud, kes juba ammugi oli ülestõusnud ja nüüd palawalt mo peale maha paistis. Eh! ma kül üsna tuim olin, siiski oli mulle põletus piinlik. Digasin suure waluga ja katsusin end külleli pöörata. Ütlen teile, ma ehmatasin ülewäga, mo liikmetest käis otsegu pittse löök läbi ja jälestus jooksis üle ihu! — Kisin oma poolfustund filmad weel ford lahti, waatan — — fisedan — farjun — fargan fahes kääga otsa finni — lapsed — ma olin maal! — Tundsin maad enese al olewad, kui ma ennast külleli pöörafin, — olin öösel seie aetud saanud, ilma et seda isi hingefigi teadsin — ja oli tõeste

maa — faljuline muidugi — terawad faljud olid näha — aga maa, ütlen teile, maa oli see — hoidsin mõlema kätega sest kinni ja farjusin weel korra, nii kui wäha jõudsin!”

„Donner, mina oleks sedasama teinud!” hüüdis Martin. „Koh, mis maa see siis oli?”

„Oli maa, üten teile,” wastas Prants — „päris maa, nägin esiteks aga, et see maa oli, ronisin enam ülespoole wee seest. Selle tee peal fiskufin oma põlwed weriseks terawa faljude peal — ronisin siiski ülespoole maale — ei näinud, ei mõtelnud ega tunnud muud kui seda maad, kuhu Sumal isi mind oli toonud. Kui ma ülewal ühe rippuwa falju warjus — seal õiskafin weel kord — ja siis minestafin jälle ära — olin jälle nagu surunud — ei teadnud ühtigi isienesest — se rõõm oli wäga palju olnud minu ärrafurnatud ja piinatud kehale. Ärkafin pea jälle ülesse — õiskafin ja juubeldafin hüüdes: „peastetud!” Katsufin püsti tõusta, et näha, mis maa see oleks, kuhu ma olin juhtunud. Oli kül raske, aga sain wiimaks jalge peale — waatfin oma ümber. Ei olnud just mitte wäga trööstlik! See maa ei olnud muud kui üks tühi faljusaar! Haljast ei olnud sugugi näha — ei puud, ei wõsa ega rohutaimesest! — Oli aga ometi maa! Mo jalg seisis jälle kindla peal ja ma ei kiifund enam ilma mere laenetel. Siin surra ei olnud mul mitte nii hirmus, kui meres.”

„Kui film selgemaks sai, nägin midagi seal tohas, kus kalju meresse läks, walandawad — waatsin terawamalt sinnapoole — õiskasid uueste — olin austrid leidnud, lapsed — tõepoolest, häid austrid. Nuttu wedasin oma w'a wäsinde koha sinna, wisasin ennast kõhuli maha ja ulatasin ühe austri kätte weeseest, wõtsin terawa kiwi, lõin karbi ümbert katki ja panin söödawa jao nahka. Ütlen teile, oli see aga üks maiuse roog minu wäse ärana! gind poisile. Mõnda sõin küll wist ühe tosinast ära, kui mulle meele tuli, et üks nälgand palju korraka ei tohi süüa. Sätisin järele ehk küll wastu meelt — roomasin warju tagasi — jäin jälle magama. Wõis pärast lõunat kella kolme aeg olla, kui jälle ülesärkasid. Tundsin ennast imelikult toibund olema ja wuh! — olin ma püsti jalgade peal. Tuiufisin küll pisut, aga sest 'polnud wiga. Nälg oli heasti wähenend — tundsin aga jänku, — ühte jänku, ütlen teile, kellest teie weel midagi ei tea. Ma waatsin ümberringi, kas kuski kaljoprao wahel wihmawet leida ei oleks, sest selle orkaani ajal, mis mind üle sõrwa wirutas, wõlas jo palju wihma maha. Ei leidnud aga midagi — pragusid küll, aga kõik tühjad — wesi oli neist wälja jooksnud ehk ärauiwand. Raputasin furwalt pead — wõtsin nõuu kalju otsa ronida, mis 4—50 jalga kõrgi oli. Ma ei teadnud muudugi mitte, kui suur minu kaljusaar oli, sest ma wõisin

wähämat jagu temast ülesilmata. Tahisin seda näha — aga ühes ka waadata, kas ma ülemel wet ei leiaks, muidugi teada magedat, sest soolatsest ei olnud mul puudust, terve suur ilma, meri oli jo mo ees. Hakasin suure waewaga ronima, poolwildafille ülespoole, ei jõudnud kaugele, oli ränk, pidin iga samm peal wälja puhkama. Ei arwandgi enam, täna ülesse saada, waatsin turblikult enese ette maha. Mo waatmine jälwas fogemata üle kaljurahu merde. Mis ma nägin seal? Ümargused kuulid ujuvad wee peal. Waatan paremine — tunnen ära Kookuspähklid! Ma ei mõtlend enam kauem järele, fuda nad seie ühe tühja saare peale olid saanud, waid ronisin nii ruttu kui jõudsin jälle maha wee ääre ja püüdsin enesele pähklid, nii palju kui ma fätte wõisin saada. Üks — faks — kolm — üks terve tosin! — Diskasin igaühe juures, mis ma fätte sain — tundsin wõi teadsin jo kül, mis fallis märjufe nende foorre sees seisab. Wõtsin nüüd nua taskust, lõigasin waewaga pähkle tema narmliku fätte seest wälja, uurisin ülemelepoole oma sulenuaga, mis mul weel taskus oli, augu sisse ja leidsin oma suureks rõõmuks pähkelt poolest saadil täidetud oma magusa piimaga *). Kas see mulle ei mekkind! — Ei kustutand kül ju st

*) Kookuspähkel on peaaegu nii suur, nagu weikse lapse pea, ja annab ligi faks toopi ülemal nimetud magusat piima enesest wälja, mis wäga hea juua on, peale seda on tema sees weel üks toidetaw tuum.

mitte täieste minu jänu, vähendas teda ometi; ja pärast seda, kui ma kolm või neli päheft nõnda olin tühendanud, tundsin ennast tugeva kül olevad kalju otsa ronida. Juba kümne minuti pärast seisin ülewel — waatsin enese ümber — ei näinud aga muud kui paljast kalju — ei jälgegi taimeriigist. Saarekene ei olnud suurem kui sada sammu ümbermõeta. Käisin tema ümber, ei leidnud midagi. Viimaks silmasin ühe sügawiku weega täidetud. Ma ehmatasin rõõmu pärast — küürutasin end maha — maitsefin seda wet: oli mage!”

„Ararääkimata rõõm täitis forraga mu südant. Müüd oli mul ometi lootus ja nimelt kindel lootus peaseda. Langesin põlwili ja tänasin Jumalat. Nutsin, naersin, õiskasin rõõmu pärast läbisega; mini! Ma olingi jo peastetud; mu weikse tiigi sees oli mulle terve aasta tarwis wet küllalt; nälga kustutasin austrite ja loofuspähklitega, kellest siin puudust ei olnud. Võisin nende pärast või kas kümme nädalid siin ilma nälja tundmata elada. Ja selle aja sees saaks tõesti üks laew tulema ja mind peale wõtma, pidin aga hoolega sellejärele wahtima.”

„Nõnda oli Jumal mu eest nähtawalt hoolt kannud ja minu elu peastnud. Muidugi ei olnud see elu üks kerge ega hõlbus, aga ma ei küsinud ka sugugi hõlpsuse järele, waid tänasin Jumalat südame ja suuga, et ma üleühtsa elasin ja oma elu ülespidada võisin. Mul oli

pähklid, austrid, wet, ka peawarjugi rippuma kalju al, mis oli mul weel waja? Olin õnnelik, wäga õnnelik kõige oma raske kannatuste järel. Toibusin õige ruttu. Kolmepääwa pärast olin tugew küllalt oma puutükki, kelle peal ma meres ujusin, kõrgele kalju otsa wiia. Istutasin teda seal ülesse, sidusin oma kaelarätiku sinna külge nagu hädalipuks ja istusin isi nüüd niihästi wara kui hilja seal kõrwas ja luurasin ühte ligidale tulejat laewa. Nägin enam kui ühte purju aga ikka kaugel. See oli mulle aga ometi üheks troostiks, sest nüüd nägin ma, et mo saarekene sõidurwee sees oli, ja et hiljemalt ometi üks laew nii ligidale tuleks ja mind ärastaks. Pidasin sellepärast wäsimata wahti ega tüdind mitte ära, kui mõni laew, mis silmnähtawale tuli jälle kauguses ära kadus."

"Olin nüüd kahetsa pääwa siin saare peal. Ärkan üheksamal pääwal hommiku ülesse — ronin kalju otsa — waatan — imetsen — fiseendan et kurf kibedaks jääb — tuigun üleliias rõõmus kalju otsast maha! — Kaptein Bärtelsi „Marianne“ seisis waewalt kolmkümmend sülda saarest kaugel purjus. Ja jah! Oli Marianne! Minu Marianne! Nemad olid minu kisa kuulnud — üks paat tuli mo järele — kümne minuti pärast seisin laewa lael — minu wanad sõbrad kõik mo ümber — ja kaptein Bärtels wapustas rõõmuga mo kät. Ülen teile, see oli üks filmapilt, mis ma ilmas ei saa ära-

unustama, niikaua kui ma elan. Zmetsefid kõik, mind veel elus näha! Mõtlesid ammugi mind surnud olema, kas kaladest neelatud ehk tormist tapetud ja seisin nüüd priski ja punane nende seas. Kõik rõõmustasid ennast ja mina mitte vähem. Pidasin jutustama. Jutustasin kõik, mis mulle oli sündinud. Karjusid: ime, ime peale! Oli aga päris tõsi, pidid mind jo uskma, seisin jo terwelt nende hulgas — ka kalju ja masti otsa puu oli näha, kõik! — Karjusid: hurraa! mulle. Mina aga olin nii õnnelik, et ma seda ei mõista üles rääkida — mul puuduvad sõnad selletarvis — ja nüüd on kõne otsas — purjutasime Valparaiisu linna — sealt tagasi seie — säh, eks ma ole siin! Teate nüüd kõik!”

„Mitte veel kõik! ütles wana Martin. „Kust see tuli, et Marianne just seal kalju juures kinnipidas?”

„Ei pidand mitte finni, waid purjutas mööda!” wastas Prants. Laew oli nattuke wiga saanud, ja pidas sellepärast Baldiivias; pärast seda sõitis ta Valparaiisu linna ja Sumala saatmise al minu saarekesest mööda. Nägid minu hädalippu, purjutasid ligi, leidsid mind — see on kõik! Mis sa veel tahad, Martin? Eks ta olnud Sumala tahtmine, et mina elus peetud ja oma ema troostiks kodu pidin tulema. Aga jooge, sõbrad! Põle jo kõik veel otsas, punsh! Jõiwad tubliste Prantsu terwiseks — roh-

fem ei lähä se meile forda, jut on jo otjas. Aga Prants arwas ometi wiimaks weel: kodus, hea sõbrade seas olla palju parem ja seltslikum, kui nõnda aino üffi ühe saarekese peal maailma meres ehk waißes okeanis ehk ka foguni mere laenetes. Ja ükski sõbradest ei ajanud seda waleks, kõik, nendega ühes ka Prantsu ema, ütlesid seda terwe tõe olewad. Mõttele järele, armas lugeja ehk kuulja, kui nende seas oleks, kas sa oleks ei ehk ja ütelnud. Kudas?

Mäda-soos.

Saht oli möödas, rõõmsa meelega fogsid enast füttid ligidama metsawahi majasse kofku, kus tubli lahke perenaine hea lõunasöögi eest oli muretsenud. Isulikud praeworstid aurasid taldrikute peal; muidu oleksiwad kõik lauda istunud, aga Gerhard puudus weel.

„Kus ta ometi jääb nii kaua?“ hüüdis Eduard, kel aeg jo igawaks läks oodates. „Unustab ta foguni ära, et meie just kui hundi näljas oleme?“

„Külap tuleb warssi,“ ütles Florentin naeratahes, — ta muretses enne oma Hektori

eeft; teate jo et tema enne mitte söögi raasu ei võta, kui ta Hektorile süüa ja maiustusi on annud." (Hektor oli Gerhardi koera nimi.)

"See raibe Hektor!" hüüdis Eduard jälle. "Kas meie peame selle koera pärast oma praeworstitid külmaks lastma minna! On muidugi üks tubli koer terawa haisutamisega, kuulab filmapilk sõna, aga tõepoolest, Gerhard ellitab teda liiafs. Ma tahaks heameelega teada, miks pärast ta ennast nagu selle koera narriks heidab."

"Pead seda kuulda saama, Eduard!" vastas Gerhard, kes wahel ajal tähelepanemata tuppä oli astunud ja kõik kuulnud. "Aga enne tahame praeworstitid nahka panna, sest kui sa nagu hunt nälgas oled, siis olen ma nagu ful, kes mitmel pääwal kanapojakesigi 'pole kätte saanud. Ütlen sulle aga, et sa niisama Hektorit saaks kalliks pidama, kui mina, kui ta sulle seda head oleks teinud, kui mulle."

"Tahaksin teada!" vastas Eduard naerdes ja astus ühes teiste küttidega lauda, kolm eht neliteistkümmend meest."

Praeworstitid kadusid taldrifute pealt nagu tina tuhka — uus portsjon sai jälle toodud, kellel ka paremat palka 'polnud, läksid kõhtu, mis ulus, — wiimaks said ometi kõhud täis.

"Küüd jutustama, Gerhard!" võttis Eduard sõna. "Meil on aega küll find pealt kuulda. Mul on tõesti suur himu teada saada, mis

asja sees sinu ellitus koera vastu seisab, ja oled jo koguni narr temaga."

Gerhard naeratas, pani sigari suitsma, istus siis isa-isa istme peale maha ja hakkas eale:

"Mina olin kolm nädalid Peruu maal Labaama istunduse peal wõerusel *) — wõerusel ütlen ma, olin kül ja hi pärast sinna läinud, aga edasimineku peale, — ma tahtsin riisti läbi Brasiilia maa Amatsooni jõe suuni tungida, mis enne mind veel ükski polnud katsunud, sest Brasiilia põlistest metsadest läbitungida põle kellegi nalja teekäik. Aga ma ei tohtind enam palju aega kautada. Mo sõber Labaama ei tahtnud minu ärareisimisest ühtigi kuulda, lükkas pea ühte, pea teist keeldust ette ja pidas mind ka tõesti sedawiisi kaks päewa finni. Wiimaks pidi se ometi tõeks minema. Wastupanemata seadsin ma hommist hommikut ärareisimiseks kindlaks ja andsin oma teenritele käsku, isiennast ja loomasid päewa tõusuks walmis pida."

Wiimast õhtut wiitsime minu sõbra lehtmajas ära, mis tema elumaja ees seisis, ja ma wõin teile finnitada, üks kallis ja armas õhtu

---

*) Soojas Ameerikas on palju mehi, kes kohwi, suhkurt ehk mõnda muudsugu wilja kaswatawad. Niiisuguste meeste kohta si ühes tema põldudega nimetatakse istundusteks (saksakeeli: Pflanzungen.)

oli see. Zeie, sõbrad, ei wõi mitte arwatagi fuda üks niisugune õhtu Peruua maal pääsib; fuda fuu nagu üks suur fuldne rattas wõi ruutu rääkimata selge taewa külles seisab ja oma ta-
 fast tumedat walgust ümberfand'ste kalli puude ja lilledega ehitud kohtade peale läkitab. —
 Õht on täidetud magusast lehist, suured hiil-
 gawputukad wuristawad nagu fuldsed tilgakesed läbi wõsade, kaugelt kõlab mitmesuguste elajate käära, kes põlises metsades ümberhulguwad ja ilmaagi ei puhka, jõe kohisemine ja lofsutami-
 ne saab kuuldawaks ja tema lained läigiwad kuupaistuses otsegu lai hõbe wöö, funi nad ennast metsade warju äraaotawad, ja rõõmuga hingab kõik seda kallist karastawat jahutust oma sisse, mis sealatse päikese nõrgastawa kuumuse järel tuleb, ehk on tulnud. Ma andsin ennast koguni selle kalli õhtu maitsemiseks ära, et ma mõtlefin, see oleks wiimne õhtu, mis ma oma sõbra ja tema armastamise wäärt perekonnaga ärapean."

"Selle mõtte sees elfsin ma väga. Ar-
 wata kella kümne ajal öösel tuli ruttu üks is-
 tunduse ülewaatjatest meie juure, küsis äkitselt Labaama herra järele ja tõi temale seda furwa sõnumit, et üks jaaguar *) olla lautadesse

---

*) Üks furi kistja rõõwelmetfaline.

sissemurdnud ja kõigeparemat siga terwest farjast ärawedanud. Labaama sai selle sõnumi läbi wäga pahasti teadmatud *), andis filmapilgul käsku, et kõik rahwas istunduse peal ennast homme hommikuks jahi peale pidid walmis sehdma. Ka saatis ta käskjalgu teiste istunduste peale, kes selle rõõwelelaja jahtimiseks rohkem inimesi pidid paluma."

"Muidugi ei wõind nüüd minu äraminekust jättugi olla, sest see oleks jo inetu olnud, kui mina oma tublit külasõpra, kes mind kolm nädalid helduse ja armastusega oli ülepuiistanud, nisugusel tunnil maha oleks jättnud. See asi oli tõepoolest kurb-tõelik küllalt. Terwes Perua maal ei ole hullemat ja kardetawamat wõerast, kui jaaguar on, see kõige julgem ja häbematum hirmucus kõige kiskjate elajate seas. Kus tema ennast näitab, lautab ta ehmatust kõige inimeste peale, kes ses kohas elawad, sest iga õõse luurab ta elumajade ümber ja ei riisu mitte üksnes koeri, sigu ja muid majaelajid, waid ka inimesi; nõnda kui wäha aega enne minu tulemist oli sündinud, et üks niisugune rõõwelloom ühe urtsiku ust sisse murdnud ja

---

*) Teadmatust = Überraschung. Teadmatama = überraschen.

ühthe kümne aastast poisikest rip=matist *) wälja
 fiskunud ja ärasöönud. Ta ei karda mitte ini=
 mesi, waid jookseb kohe peale, kui inime üksi
 on, ja ei häbene ennast sugugi, kui nälg teda
 ajab, ka tihti pääwa ajalgi külades saagi jä=
 rel' walwata. Hullemat hirmutust ei wõi ol=
 lagi, kui üks näljane jaaguar on; niisuguses ole=
 kus ei karda ta kõigenähtawamat kimbatust
 mitte, et omale toidust püüda. Muidugi mõista,
 katsutakse niisugust looma kohe äranottida, kui ta
 ennast kuskil näitab, 'pole aga mitte kerge töö,
 ja niisama isienesest mõista on ka, et ma oma
 sõbra Labaamale lubasin, temast enne mitte lah=
 kuda, kuni meie tema kardetawa waenlase oli=
 me otsa teinud. Oma meestele andsin ma
 käsku, kuulpüssid walmis pidada, ja õige hom=
 miku wara ehitasid end jahile. Kui ma, püss,
 pistolid ja jahinuad kääs, maja ette astusin,
 leidsin ma seal jo hea hulk küttisid ümberkaud=
 setest istundustest koos olemad, koerad haukusid
 ja hulused jahihimu pärast ja kütid rõõmus=
 tasid ennast jahi üle nagu pühapääwa üle. Lüh=
 hikesse pruukosti järel, mis meie muist püsti
 jalal, muist sadulas wõtsime, käskis Labaama

---

*) Peruua maal magawad inimesed enamasti
 kõik niisugustes rip=matides. Rip=mat on üks õlgedest
 ehk pilliroost ehk muust materialist kokkupunutud mat,
 mis kõitega lae külge rippuma pannakse, et magamise
 ajal kurrjad nõelussid, kes seal väga tihti ka elumaja=
 desse tulewad, midagi kahju ei saa inimestele teha.

minema hakata, ja mina kargasin oma tubli hobuse selga, mis ma enesele mõne kuu eest oma eesfeiswa kauge reisi tarwis olin ostnud ja kelle tugewust, ruttu ja tarkust ma kül tundsin. Minu Hektor jooksis, kui ma läksin, siirasaara pika ringides ümber minu."

"Wõiksite parem seda koera kodu jätta," ütles mo sõber Labaama mo wastu — "ta on alles noor ja wõiks ehk wäga liialt julgeste jaguari peale minna, ja see 'pole mitte hea."

"'Pole wiga," wastasin ma — "peab enast harjutama hirmutustega kokkufattuda! Külap saawad mitmed meil tee peal wastatulema, kui ta nende peale lähäb, ta oma süüd — — kül ta enese ette waatab."

"Katsutafime ruttu edasi, üks küt Labaama meestest oli teejuhiks, kellel ka tubli koer ligi käis. Ei kestnud weerand tundigi, siis hakkas koer tema käes haukuma ja tungis ühe rägas-tiku poole, mis alt ja pealt weikese wõsadeka oli läbi-kaswanud, et sugugi nähä ei wõinud, mis seal sees oli." Rütid oma püsfide ja jäägrid oma pika odadega käisid õistades tema järele; koerad huludes ja haukudes ühes nendega; aga minu Hektor mitte. Minaga maa külles nuusides pööras ta enast paremat kät, ilma oma seltsimeeste ja jäägrite peale vaatamata. Ma hüüdsin teda. Ta waatis ülesse, pööras pead minu poole, läks aga siis oma

otfimise tee peal edasi. Mina wõtsin nõuks tema järele minna. Kui ta just mitte jaaguari jälgede peal ei peaks olema, siis pidi ta ometi mõnda muud fiskiit ülesleidnud olema, seda näidas mulle tema fihutaja püüdmine, tema tume haufumine, püstid farwad ja fõigeenam, et tema minu kufsumisest suuremat ei hoolind. Ma farjusin kütide wastu, et üks ehk teine minu järele wõtaks tulla — aga nad olid fõif nagu furdid ja keegi ei tulnud ligi. Üks filma-pilk olin ma fahewahel, fest üffipäini ühe hirmutuse wastu, nagu jaaguar on, wäljamina, näitis mulle ometi natuke liig. Siiski, minu püs oli forras, ma wõisin end tema peale toetada, ja fõigepahemal juhtumisel wõisin ma jo ka pistolid ja pikka kütitada pruufida. Pea-aegu tundsin ma omaft filmapillkumiseft fahklemisest häbi, tõmmasin oma hobust Hektori järele ja traawisin, laetud püüfi fäes hoides, edasi. Koer rutas, ikka nina maa külles, nii ruttu eest ära, et ma waewalt tema järele jõudfin.

„Wist üks tund ehk enamgi läks ajamine edasi, ja mina sain juba üfna kannatamataks, mõeldes, et Hektor õige jälgede peal 'pole, kui äkitselt mo wa hea koer seisma jäi, farwu nagu harjaksid püsti ajades, hambid firistades urisema hakkas. Kümne sekundi pärast olin ma tema kõrwas, fargasin seljast maha, seadfin püüfi palgesse ja otfsin nüüd selle järele, mis

mo Hektorit nii vihaseks tegi. Mul 'poln'd tarwis kaua oodata wõi wahtida. Waewalt laskisümmeend sammu minu ees seisiks jaaguar ühe tugewa puuotsa peal, wahtis põlew-hiilgwa silmadega minu peale ja tahtis praegu minu peale karata, kui mina ruttu tuld andsin, aga selsamal silmapilgul selili mahawirutud sain. Püsisipauguga kuuldi üht wihaft mõiramist ja sellega ühes minu koera hulumist. Ruttu karasin ma maast ülesse ja nägin, kuidas minu tubli Hektor jaaguari kõrast finni oli hakanud ja seda hammastega purustas. Jaaguaril kees otsa eest nagu hallikast werd wälja ühest haawast, mis minu kuul tale oli teinud. Wihasest hammustas ta sinna ja tänna ja lõi oma kuuendega enese ümber, aga õnneks tegi see weri, mis tal otsa eest wälja kees, ta silmad pimedaks, ja minu Hektor oli kõrmas küllalt, ennast tema wihasemate löökide eest hoidma. Siiski oleks mõne minuti pärast tema jõud otsas olnud, kui tale mitte abi 'poleks tuln'd. Üheainsa hüppamisega seisin ma tema kõrwas, tõmmasin ühe pistoli taskust, panin seda jaaguarile kõrwa ääre ja waotasin tripli peale — farts! — fäis pauf ja nagu piksest löödud jäi jaaguar wagaseks ja oli — walmis! — Mul oli aga headgi tööd, enne kui ma oma Hektorit, kes weel ifka oma wiha surnud waenlase külles tahtis jahutada, jaaguari juurest ärameelitada sain. Tal oli seks ka asja küllalt, sest mit-

messe fohta feha külge oli ta suured haavad saand, mis jaaguari teravad küüned olid kriimustanud. Snneks ei oln'd ta mitte nii raskesti haawatud, et surma oleks karta olnud."

"Kas näete nüüd, armsad sõbrad, et mo tubli Hektor mo elupeastja oli; sest sel silmapilgul kui ma püüsi lahtilasksin, oli jaaguar mõne pikka hüppamisega minu juure farand, mind mööda maad wifand ja oleks mind nüüd armuta oma wiimse jõuuga lõhki kiskunud, kui Hektor mitte sinna wahale ei oleks tuln'd. Tema wõttis jaaguari kõrist finni ja sel wiisil oli mul aega ruttu maast ülestõusta ja pärast foguni hirmutuse üle peremeheks saada. Muidugi sai Hektor, kui jaaguar oma weres surnud oli, minu käest mitmed silitamised ja meelitamise sõnad selle hea eest."

"Noh, see on teine asi!" ütles Eduard. "Kui lugu nõnda on, siis peab sulle tõesti andeks andma, et sa nii narri kombel seda koera tagahoiad. Üks tubli elajas on ta, see on tõsi, ja tal on nina, nagu ma seda kellelgi koeral oma terwel eluajal 'pole näinud."

"Tõsi on, Eduard," wastas Gerhard naeratahes, "seda näitas ta selgesti küll ülesse, kui ta jaaguari jälgede peale sai, — aga, sõbrad, laske mind aga nüüd edasi rääkida, mina ei ole oma imeliku juhtumiste jutustamisega foguni weel walmis, ja kui t'e seda kuulda tahate, siis . . . ."

„Edasi, armas wend, edasi!“ hüüdis Eduard ühes teistega Gerhardi suust sõna ärawõttes. „Edasi, meil on weel aega tül.“

„Noh, minugi pärast,“ jutustas Gerhard kaugemale; „mina silitasin oma koera natuke, pesin tema haawu joodawa wiinaga, mis ma pudeliga jahitaskus ligikandsin ja hakasin siis jaaguari kallist plekilist nahka seljast äranülgima. Wõite seda näha saada, kui t'e mind homme waatama tulete. Paari tunni pärast olin selle tööga walmis, wiskasin jaaguari naha ühe puutüka otsa, kust ma teda pärast ära pidin tooma, laadisin siis oma püssi ja pistoli uueste täis, istusin hobuse selga teiste juure tagasi ruttama, kes minu aru järele üsna hõlpsad leida pidid olema. Palju parem oleks olnud, kui ma oma sõbra istunduse peale tagasi oleks läinud. — Kui ma oma seltsimeestest lahkusin, siis pöörasin ma end paremat tāt; selle pärast arwasin ma, kui ma nüüd tagasi minnes ennast enam pahemat tāt hoian, siis saan ma teised warsi leidma, ehk kui ka just seda mitte, siis ometi mõne muu istunduse peale jõudma, kus mind niisama lahkeste wastawõetakse kui Lahaama juures. Sest niipalju on kindel, et muijal maailmas kuskil nii lahket wõeraste wastawõtmist ei leita, kui seespidise Peruua maa asutajate juures — mõned weiksed wäljawõttused äraarwatud. Lastsin hobust sõnkides mööda metsa alust edasi minna ja rõõ-

mustasin ennast jo ette, oma seltsimeeste imeks-panewaid nägusid näha kui ma neile oma imejuhtumist jutustan, mis õnnelikult mööda oli läind. Hektor joofsis ristirästi piirates ühes minuga. Wabest seisatasin natuke ja kuulatasin, kas kaugelt mõni püssipauk kõrwa ei kostaks, mis mulle näitaks, kas ma õige tee peal olen wõi mitte, aga ma ei kuulnud kedagi, muud kui puulatwade kohisemist, ehk mõne linnu krääksumist, ehk ka mõne metselaja kaugget ulumist. Aeg ajalt lasksin oma püssi mõne ilusa papagoi, metškana, ehk suure näpsi peale tühjaks, mis selle maa pärisrahwast Sahhahualpaks nimetaks ja kellel wäga hea maoga liha on. Muretsesin sel wiisil oma moona eest ja olin üsna mureta oma praeguse oleku sees. Ma mõtlesin iga silmapilgul oma seltsimeeste juure saada, ehk ka ühe istunduse peale juhtuda ja ratsutasin oma tee peal edasi."

"Aga, lõuna tuli kätte ja pikkamööda sain ma aru, et ma põlises metsas täiesti olin äraeksinud. Wist oli mind minu teraw jaaguari tagaajamine kaugemale Labaama istundusest wiinud, kui ma arwasingi, ja ma olin nüüd kaugel, üle nende jahi piiride wäljas, nii kaugel, et ma neid enam sugugi ei lootnud ülesleida. Ilma kahklemata olid nemad wist jo ammugi Labaama juure tagasi läinud, ja ma mõtlesin ennast ka sinnapoole pöörata. Mo aeg sai üsna igawaks, nõnda aina üksi mööda metsa hulkuda."

„Minu arvamise järele võisin ma arvata kolm tundi (15 wersta) Labaamast kaugel olla; arvasin enesel aega küll olema, enne õhtut veel sinna saada. Mo hobune oli väsin, Hektor lõotsutas ka juba, ma isegi tundsin oma pika sõidu pärast ka söögi isu — sellepärast sadulast maha väljapuhkama, kui ka mitte kaua, siis ometi natukeseks ajaks. Ma kogusin kuiwi raagusid ja puid, mis ma mitte kaugelt ei pruukind otsida, tegin oma linnud sulgedest puhtaks, panin neid warda otsa, tegin oma tuleraudade ja taela abiga hea suure tule ülesse ja praadisin siis linnud ära. Need olid väga head rammusad ja nende liha oli mul hästi moka järel. Et ma oma söömaatega oma elupeastjaga (see on Hektoriga) jägasin, on juba iseenesest mõista ja meie kõik kolm, nüühaсти koer ja mina, kui ka mo hobune, kes metsa al lopsakalt rohumaad leidis, panime tubliste nahad täis. Nüüd panin ka veel ühe sigari suitsma, et seeläbi piinajaid muskito kärbsid natuke kaugemale kohutada, saduldasin siis jälle hobust, istusin selga ja ratsutasin edasi sinna külge, kus minu arvamise järel Labaama istundus pidi seisma.“

Kaunis ruttu traawides ratsutasin ma edasi rohkestes tund aega. Ühtiselt kohkus minu hobune ühe weikese lohkawa halja heinamaa ees ja ei tahtnud mitte edasi minna, kas te mis tahte. Mina nõostas in teda küll, andsin talle ka kannusid ja piitsa maitsta ja lõin teda kõrwade

wahale — aga ei aitnud midagi, ta seisis paigal nagu puutük, ajas esimesed jalad siruli, ei läinud mitte sammu edasi ja norskas laiali aetud ninasõrmetega.”

„See asi tuli mul natuke hul ette. Olin jo sagedaste rabadest ja mäda-soodest kuulnud, mis mõnes Peruua maakohdades midagi aruldas ei olla, wist pidi see wäljanägew heinamaa üks niisugune mäda-laugas olema. Aga rohi, mis seal peal kaswis, effitas mind, sest kuida wõisin ma arwata, et niisuguse lopsaka taimeskaswu al sügaw põhjata mäda pidi olema; astusin siiski sadulast maha ja katsusin maapinda järele. Paar sammu läksin ma edasi, — siis aga tundsin koha et ma alla hakasin wadoma, ja sain nüüd peagi aru, kui tark minu ratsaloom oli olnud. Nuttu kargasin ma tagasi, hüppasin sadulasse ja pöörasin ennast teisi külge. Waewalt sada sammu olin edasi sõitnud, kui sesama lugu jälle kätte tuli. Hobune seisis paigal ja ei läinud mitte ettepoole — ei koguni mitte. Pöörsin jälle teisi külge — aga ’poln’d paremat ühtegi.”

„Nüüd aga sain ma aru, et ma ühe hulga mädalaugaste wahale olin juhtunud ja et mul waewa saab olema, jälle õige tee peale tulla. Ei see oln’d kellegi nali! Teadsin küll, et jo mõnigi waene mees nende sees oli surma leidnud, kes niisuguse koha peale oli juhtunud ja hakasin wäga kartma. Räänasin ennast sinna

ja tänna õiget teed otsides, aga ei leidnud teda mitte. Hobuse kaja järgi oli küllalt, aga mis, sugused olid need õiged, mis mind selle tee peale tagasi oleks viinud, kus peal ma seie sisse juhtusin? Tõepoolest, ma olin tulises kimbatuses! Otsisin ja otsisin ikka jälle uueste, ajasin oma hobust ühest kohast teisi, aga — ei saanud mitte wälja, ei koguni mitte — palju enam sattusin ma sügavamalt sisse. Igal pool, kuhu ma ka ennast pöörasin, oli ikka jälle uus mädalaugas ees."

"Küsite teie, kas mul siis sugugi enam võimalik ei oleks olnud siit wälja saada; — wäga hästi, wastan ma, hõlpsamini, kui teie seda praegu ehk mina seeford wõisin arwatagi. Sul küll, mõtlete teie, kui sul nii hõlbus oli wälja saada, miks sa siis wälja ei tulnud? Ja muidugi on teil õigus nõnda küsida ja ma mõtlen isegi praegu, kuda ma ometi seeford nii rumal wõisin olla, et see nõu mul mitte meele ei tulnud! sest kui ma kõik woli oma targa hobuse kätte oleks annud, siis oleks tema ilma kahklemata oma ei ilmaegi petja loodud sunni järele teed wälja leidnud — aga, kuda ööldud, mul ei tulnud seda head peasmise nõu mitte meele, ma mõtlesin ennast palju targema olewa, kui tema. Ujasin teda sellepärast ajawütmata ühest paigast teisi, arvasin igakord üht kindlat teed leidnud olewad, aga määsisin ennast ühtepuhku hullemini sisse. Korraga istusin ma

finni. Mo hobune seisis nagu naelutud paigal — ei tahtnud edasi ega tagasi minna enam — pööras ennast justgu joobnud ühe ja sellisama koha peal ringikuuti, noorskas, wärises kõigest kehast, raputas pead ja ei läinud, kas tapa ära, mitte tolli oma koha pealt. Üsna nõuuta waatsin ma ümberringi, lasstin mõneks filmapilguks piitsa ja kannuksid seista, et järel arvata, mis nüüd ette oleks wõtta. Wahin seie, sinna, nään wiimati ühte puutüigast, poolst saadik lima sisse waonud, mis mulle tubliks sillaks näitis wõima olevad teiste puutüigaste juure, kes sealt natuke eemal olid ja sedawiisi wiimaks omaist pahast olekust peastetud saada. Midagi pidi ometi ettewõetud saama, muidu ei oleks jo mul enam lootust olnud peaseda.

„Kõigeligempuutüigas oli waewalt 10 jalga minust kaugel ja kui mo hobune head oogu wõtaks, siis oleks ma teda ühe ainsa hüppamisega kätte wõinud saada. Ma raputasin wardusid, nõotasin suure healega, waotasin kannuksed tugevasti külgedesse, lõin talle piitsaga wihaselt mööda kõrwu j. n. e. See waene, waewatud elajas sattus isienesest ära minu al, lõi eest ja tagast ülesse, karas wahest püsti — kuulis aga wiimaks ometi sõna ja oli korraga nagu tuul puutüika peal. „Nüüd on hea, mõtlesin ma, „kui fõrd siin, külap m'e siis ka edasi saame.“

"Waewalt mõeldud, siis nägin ma, mis sugust hirmus rumalat tempu ma oma mõeldud suure tarkusega olin teinud. Puutüigas, waewalt minu hobuse labjadesst liigutud, liigutas ennast, pööris ennast raskelt teise külle peale, ja päris surmaohmatusega nägin ma, et ta uimaselt üle mäda ronis ja pea sellepeale lima sees ärakadus. See, mis ma puutüikaks olin pidanud, oli üks wana faiman (üks tige elajas, kes ka mäda peal wõib käia). Temal ei näitnud sugugi lusti olewa, mulle mädas toeks olla. Minu hobuse jalad libisesid tema pealt ära ja hobune langes minuga tükkis silmapilgul kuni kõhuni sisse, musta, limase põhja. Kas nüüd 'poln'd hul tüf käes! Mädas istusime meie, aga fuda m'e ilma wäljastpoolse abita wälja pidime saama, see oli üks küsimine, selle peale ma kedagi ei mõistnud wastata."

"Kui ma omaft esimesest ohmatusest, mis mind peaaegu minestusse pani, natuke toibuma hakkasin, pidasin ma nõu, fuda ennast peasta. Ugamo nõu oli üsna asjata. Ma katsusin kül, seda kindlamat kohta, kust m'e sisse olime karganud, jälle kätte saada hobuse seljast mahaastudes ja jalgega maakindlust proowides — aga ma pidin seda mõtet kohe järele jätma, sest maapind oli nii tüma, et ma warssi esimese katsumise järele põlwist saadil sisse waosin ja suure wae-waga weel sadulasse tagasi sain. Teie aga ehk saate mõtlema, kui juba pind nii kõwa oli,

eks ja siis võinud kõhuli muda peale lasta ja ujudes välja sõuda. Jah, teil on küll hea mõelda, aga 'poln'd mul see nii kerge teha, sest oleks ma kõhuli lastanud ja ujuma hakanud, siis oleks pif mäda peal kasswaja rohi ennast minu käte ja jalgade ümber mässinud ja mina oleks peastmata kadund oln'd. Ei ma võin'd muud midagi teha, kui istusin ilma trööstimata sadulas.

„Minu hobune näitis ennast selle oleku sees üsna imelik. Just kui võiks ta häda ohtu, kus sees meie istusime, farwa pealt äramäärata, pidas ta ennast rahulikult ja ei liigutand mitte ühte liiget. Täiesti näis ta teadma, et iga katsumine, meid mõlemid mädaft väljarahele, meid aga veel sügavamale saaks wadama, ja oodas selleväraft kannatlikult, mis minu rumal tegu wiimaks enese järel saaks tõmbama. Sest mina üksipäini olin meie õnnetu se päraft süüdlane, aga ma ei võinud midagi parata. Uleg ajalt pööras se tark, hea elajas oma pead minu poole ja waatis furwalt mo otja, kui tahaks ta minu käest küsida, kas ma jo üksford abi ei leia. Tõepoolest, mul oli hale meel selle wae se elaja päraft ja ma oleks kes teab kui palju selle eest annud, kui teda weel oleks võimalik oln'd surmast peasta. — Seine pool kõwa maa peal, kui mäda kallast nõnda tohin nimetada, seisis mo truwi Hektor, jooksis kartlikult edasi ja tagasi, katsus

mituforda minu juure tulla, sai aga jälle tagasi ehmatud, kui ta esimesed jalad limasse waosid, ja hakkas siis igaford haledasti ja hädalisti hulu- ma, mis üsna südamelõhestaw pealtkuulda oli.

„Minu seisus ei olnud tõeste mitte kiidu- wäärt. Hirmsa ehmatuse wärinaga sain ma aru, kuida mo hobune piffamööda ifka süga- wamasse waos, kuida must, winske, haisew lima ühtepuhku tol tollilt tema külgi mööda kõrgemale tõusis, et see juba peaaegu minu põlvedeni ulatas, ja pea, oh wäga pea üle mo waeselooma selja kofku saab lööma. Ma wõisin umbes arvata, et mäda igas weerand tunnis ühe tolli tõusis; praegu näi- tas uuriraagfel neli pärast lõunat ja hobuse selg oli weel 12 tolli mädast wäljas — minu arma- mise järele pidi õhtul fel 7 hobune faelast saa- dif ja mina ifi niudeni mädas olema, kessöö ajal pidin ma juba õlast faadif ja mõned tun- nid pärast seda ülepea waonud olema ja siis oli ots käes, kui mitte keegi enne appi ei tule, ehk kui ma mitte piffamini ei hakka waoma, mida sügawamasse ma jõuan.“

„Üks hirmus rebkendus ehk arwamine oli see, ja weel hirmsam tema ots!“

„Ubi peale ei wõind ma sugugi ehk foguni wäha loota. Kest põlise metsa rübastifus, igast küllest põhjata mäda laugastest ümber- ringitud — kes pidi mind sealt ülesleidma, kes tulema, ja mulle oma peastjat fät pakkuma? See oleks jo tuline rumalus olnud, weel seda

mõtelda! Ja ometi mõtlesin ma weel selle peale, ometigi pidasin ma weel sest lootusest finni, nagu üks huppuja öleförrest, ehk kül mo mõistus mulle ütles, et see lootus rumal, nõrgameelelik ja ei ilmasgi täidetav olla! Ma usun, igaüks teitest oleks seda minu asemel faa teinud."

"Wahel ajal läks weerand tund weerand tunni järele mööda, ja piffaline, aga surmliku findlusega järeltulew lima kõrgemale tõusmine õpetas mind, et mo hirmus rehkendus õige oli, farwa pealt õige, just kui ei oleks ma teda mitte oma koledas seisuses, waid oma firjutuse kambriis wäljarehkendanud. Kella wiie a'al olin ma juba üle põlwede mäda sisse waonud, ja mo hobusel puudusid weel 8 tolli, siis oli ta üle selja mädasse maetud. Lima tõusis piffamööda, aga just punkt minu uuriraoga numrilaua peal, ülespoole. Selle arwamise juures ei lefind ma mitte."

"Mo seisus oli jo muidugi kül hirmus — aga ta sai weel hirmisamaks tehtud piinaja muskito-färbeste ja muude pistja färbeste läbi, kes mind, sest et ma faitsmata nende asilate ees seisin, farjakaupa wihaselt ümberpiirasid ja piinasid, mult tilgakaupa werd ihust wäljaimesid. Mina ei oskand ennast muul wiisil nende hammustamiste eest hoida, kui et ma oma siidi faelarätikut enesele ülepea tõmmasin ja nurgad faela ümber sõlmasin. See aidas wähä, aga just

mitte iseäranis, sest ka läbi rätiku mõistiswad need weifsed werejänulised timukad nii waljaste pista, et üsna hirmus oli, kuni nad wiimaks isi ärawäsisid ja aegajalt omad terawad pistid järelejättsid."

"Kel käis ühtepuhku kuue peal. Minu Hektor oli seieajani truwiste minu juures wäljakannatanud ja mulle oma kiunumise ja hulumise läbi oma osawõtmist ülesnäitnud. Nüüd aga jäi ta wait, haukus paar korda walju healega ja pühkis siis nagu tuulehoog minu juurest ära. Temaga jätis mind mo wiimane sõber, wiimane olemine, kes weel minust haledust tundis, maha, aga miks pärast? kas ta tahtis wist ühe metselaja järel jooksta, mis ta meast oli ülespeletanud? Külap wist!"

"Goose peale! mõtlefin ma. Ühte õnnematut jätwad kõik maha, ja sina oled kaua küll minu juures oodanud, nõnda et mul sinu ärajooksmise pärast pahat meelt 'pole! Tuhat teist koera 'poleks mitte tolli paremini teinud, waid oleks mind weel ennemalt mahajätnud. Tundsin ennast ometigi, ehk see küll üks paljas koer oli, kes mind mahajättis, ärarääkimata furwa olewa sellepärast! Pean teile ütleva — naerge selle üle, kui tahate — ma nutsin palawid filmapisarid, mis südame põhjast tulid, koera järel! Oli koer mulle weel osawõtjaks, tundjaks loomaks olnud, oli ta mulle troostiks olnud mo furwa üksiku, koleda seisuse sees —

ja nüüd oli ta ära. Ei saa ma teda wist enam ihmasgi näha, niisama wäha, kui hommist hommikut, kes kaheteistkümnene tunni pärast jälle kätte saab tulema, mõtlesin mina. Kaks teistkümmend tundi! Ja kaheteistkümnene tunni pärast olen mina ammugi musta mada fatte al, winske, madala, räpase lima kaisus, ja keegi inime ei tea, kus ma ükspäini hirmsat, soledat surma olen leidnud."

"Kel oli 6 lõõnud, ja ikka ligimale, ikka ähwardawamalt tuli mo surma tund ligi — ja mis sugune hirmus lämastaw ummakse surm oli see! Lahingis surra, wõideldes oma isamaa eest, see on kerge — woodi peal surra, armastaw kurwa omaste seas, see ei ole minu armates mitte raske — aga surra metsa räbas-tikus, tol tollilt äralämastama, kangel kõigist armastajatest hingedest, ilma jälgedeta elust ära kaduda, wiimast surmakisendamist ilma kuulmatta wastukostja metsalaanedesse hüüda — see on hirmus! Ja kõik see seisis minul ees — ma ei wõinud mitte ärapeaseda — ma pidin en-nast wastupanemata surmale osaks andma!"

"Sõbrad, Jumal hoidgu teid, et teie ih-masgi niisuguse häda sisse ei juhtu! Wõin teile ütelda, see oli hirmus, piinaw, südame-lõhastaw! Nutsin, mõirasin, karjusin, kisenda-sin fartuse ja kassipidimõtle mise pärast, siis oli jälle waikne, nagu furnuajas, et waewalt minu hingetõmbamine kuuldaw oli! Sain

surma ehmatuse pärast wapustud, piinatud, marterdadud, peaaegu nõrga meelele aetud! Nutsin ja palusin Jumalat läbiõgamini — langesin see juures aga ikka, ikka sügawamasse mädasse, ja ei teadnud mitte awitust, mo surmatundi ka üheks lühikeseks filmapilguksgi edasi lükata! Wõin teile finnitada, see oli hirmus!”

„Nüüd läks päike looja — lühikene wide-
wif tuli ta asemele — pea oli ka seegi möö-
das — ja õõ oli kää. Aga juba weerand
tunni pärast tõusis kuu üle metsade üles ja
tema selge, armas, fosutaw walguis tegi õõpi-
medust pääwawalgeks. Selle õhtu sel a'al waat-
sin ma rõõmuga tema peale, olin üsna joob-
nud troopiku kuu-paisiwa õõ iludusest — täna
oleks ma milionid äraannud, kui keegi mul
seda kallist troopiku (palawa maa) õõd oleks
fargeks sügise õõks ümbermuta wõinud. Mul
'poln'd enam ühtigi tundmist troopiku ilule,
muud kui tundsin aga üksnes weel oma lootus-
seta, hirmsa olefu piina.”

„Mets sai ümberringi elawaks; kiskja el-
jate mõiramine segas ennast teiste elajate hä-
dakisa hulka, sel see õnnetus oli, teiste saagiks
saada; näljatse paljusööja haufumine wahetas
ennast mannetu laiskelaja kaebliku kisaga, ja
hele õõ-kulli filjumine Aburikana krääksuja hea-
lega, ja raba pealt, kus mina sees olin, fõstis
ehmatades koleda faimani hädalik winsutamine
ja hiniõmine mo fõrwu. Õht fõhises ja wu-

hises, fusises ja fisises kõiksugu elajatest; suured wereimejad nahkhiired lendasid mo ümber — ma pidin neid kääga kõrwale lööma, ma purustasin neid oma kätega ja wirutasin neid kaugele iseenesest ära — ma waatan edasipidi — üks must kogu pumpab ennast minu ligimale — ma nään, see on üks kaiman, kes minu were järele feelt maigutab. Üks findelnõuline, surmaja metsalise wiha täitis mind — see hirmutus wahtis minu elu järele, mis muidugi jo surmatundi ootas, mis enam kaugel ei wõinud olla! Oh kuda see mind wihaseks tegi, et mul mitte enam soowitud ei oln'd, ilmapiinamata surra, ma pidin weel ennast ühe hirmsa metsahirmutuse hamaste wahel lastma puruks jahwatada! "Tule ligi!" mõtlesin ma — "sa pead nägema, et ma oma elu kallimalt müün, kui sa arwad" Ja ligidamale roomas se koletus, se rop, hirmuwäart loom, ta fiskus wõi ajas oma lõugu pärani laiali — aga nüüd lajatas mo pauk — metsalise lõuapära langes uimatselt maha ja ta tugew feha weeretas ennast weel mõned filmapilgud framplikus tõmbutustes mäda peal, kuni see ennast lahti tegi ja surnud koletust oma marga kõhtu mattis. Mo tuline wiha oli jahutud, omas wõidurõõmus purtsatasin ma suure healega naerma. Laadisin uueste oma püssi, lastsin tema ja pistolitega iga asja peale, kes mulle julges ligistada. Pea sain

ma aru, et mitmed koledad metsalised seeläbi minust kaugele hirmunud said, neist ei oln'd mul enam ühtigi karta — seda enam aga mädaft, kes ühte tükki teise järele minust ja mo hobusest enese sisse neelas. Meie surma filmapilk tuli kiirusega ligimale — weel kolm tundi ehk neli ja siis oli kõik möödas.”

„Missugused tunnid olid need, oh Sumat kül!”

„Ma jätsin oma püssilaskmist, kui metsalised mind rahule jätsid, jälle järele, aga ma laadisin oma tuleriistad jälle uueste täis, sest et mulle see mõtte tuli, et ehk wahest mo sõbrad mind saaks ülesotsima, ja siis mind hõlpsamalt ülesleidma, kui püssipauk nende kõrwutungib. See mõtte andis mulle jälle uut elu, ja laeng laengi järele lastsin ma wagase metsa sisse paukuda. Aga kella kümne a'al oli mo wiimane püssi moon tuulde kõrwetud, kuni ühe ainsama laenguni, mis ma oma hea püssi sisse laadisin. See oli väga kurwa asja õiendus, sest ettemuretsitud. Kuul, mis ma sisse laadisin, pidi mo waese hobuse pealuust läbikäima, kui wiimane allawaomise filmapilk kää oli. Ma tahtsin tema surma waewa natuke fergitada ja lühendada. Seda ettewaatust oli ta kül ära teeninud. See tark elajas ei kautand mitte filmapilkku oma õiget aru — ta seisis nii wagasesti, et muud ühtegi üles ei näidanud, et weel elu tema sees oli, kui üksnes tema aeg

ajalt fartlik oigamine, üks noorskamine, ehk üks wainne pea raputamine."

"Kel oli kümme äratöönnud. Mo hobuse teha oli juba tüf aega üle selja limas, ja mulle enesele tõusis ta funi rinnuni. Weel üks jagu faela ja pea minu armsast hobusest oli mädast wäljas, ja üsna selgesti wõisin ma näha, kuda must, sopane lima faela külles kõrgemale tõusis, ja teda pikkamööda, aga tõega, enese sisse neelas. Weel ühe tunni tahtsin ma oodata ja — siis püüsi lahtiwaotada, siis seda head looma surmata, kes ometi seiesaadis minu eluülespidaja oli olnud. Ilma temata oleks ma jo ammugi mäda põhjas magand."

"Ma pidasin uuri omas kääs; — just nagu uuri raag, niisama findlasti tõusis ka mädalima ühtepuhku pikkamisi kõrgemasse. Nüüd oli ta jo peani jõudnud — nüüd oli aeg!"

"Sõbrad, mo süda pööras ennast mo rinnus teisipidi walu ja häda pärast — aga see pidi jo sündima, se waine elajas pidi surmatud saama, et ta isi mitte ühte weel enam piinlikumat surma ei sureks. Siäranis ka minu enese olef nõudis, et ma oma haledust selle elajaga pidin järelejätma, sest lämatuse surma tõmbutuste al, kellele se waene elajas peastmata ja põikamata wastu läks — kui hõlpsaste oleks ta seal mind pealt ärawisata, ja enesega tükis rutulise surma sisse tõmmata wõinud. Aga kui ma püüfiga lasen, siis üksainus wa-

gane tõmbutus ja kõik oleks ilma kaugema waewata mõõdas olnud ja ilma pikka surmaga wõitlemiseta. Mul oleks aga sest see kasu olnud, et ma ennast pärast sadulasie oleks püstitanud ja oma surma seeläbi kaugemale wõinud. Senikaua ehk oleksid mo sõbrad mind ülesse otsinud. Nõu, oma wiimast seltsimeest hädaohus tappa, oli mulle küll ränk, aga mo oma elohoidmine ja pikendamine nõudis seda ilmaarmuta, ja seda waest elajat ei olnud ometigi wõimalik enam peasta."

"Siisgi wärises mo käsi, kui ma püüsi raua otsa surmawa koha peale seadsin ja sõrmeaga triplit otsisin tuldandmiseks. Kolm korda panin ma peale, kolm korda wõtsin ma pealt ära! Wiimati — neljandamal korral, wootas, wõi mitte wootas, waid painutas ennast mo sõrm — se pidi, pidi jo sündima — mõrtsuka tööle, kui korraga kaugelt üks heal mo südame rõõmu pärast wärisema pani. Veel kord wõtsin ma püüsi ilma süüta elaja kõrwa äärest ära, ja kuulasin — kuulasin kartuse ja lootuse wahel, nagu ma seda veel ilma siigi elus pole teinud. Se kostis, nagu kaugel koera haukumine — tuli ligimale — ilma kahtlemata — minu Hektor haukus — ja nii käredate, nii waljusti, ni kannatamata — see pidi midagi tähendama! Ja nüüd — üks püüspauk! Oh, kuidas see mo läbi kaha käis, südamest ja liikmetest läbi! Ka mina lastsin

oma püüsi tühjaks, aga mitte oma tubli elaja peale, waid tuulde, ja waljusti õistafin ma, — ja nüüd jälle paugud laugelt, siis healed, jala astumised, minu truwi Hektori rõõmuhulumine — — ja nüüd hult mehi kuuwalgel, mo sõber Labaama nende ees ja teised, — fuus, kümme, wiisteistkümmend — kõik kütid tema taga!!“

„Misjugune jällenägemine! Misjugune rõõmuõistamine oli see!!“

„Silmapilgul olid puud maha raiutud ja minu juure nagu sild ehitud ja teisel filmapilgul sain mina mädaft wäljakistud ja kaldale wiidud. Ka mo armas hobune sai peastetud. — Sõbrad, filmapilgud olid need, kelle rõõmu ja magudust ma oma elua'al ära ei saa unustama, kui ma ka tuhat aastad wanaks peaks saama! Ja kas teate, kes mind ja mo sõidu looma oli peastnud? Minu Hektor oli see olnud! See truu, tark loom, jättis mind aga üksnes sellepärast maha, et ta mulle tahtis abi tuua; oli istunduse peale jooksnud, seal lärmi ja kära teinud, hulunud, minu sõpra riitest wedanud, ja mitte rahule jäänud, kuni kõik tema järele tulid ja mind leidsid, kuni nad mind hirmsa lämatuse furma lõugade wäbelt wäljakiskusid! Waatge, seda on minu Hektor teinud, sõbrad, ja kui teie mind weel tahate haugutada, mo armastuse pärast, selle elaja wastu, siis tehke seda, kui t'e wõitel!“

"Ei mitte, fogunigi mitte, ma ei wõi seda mitte!" hüüdsid Eduard, Florentin ja kõik südamest liigutud."

"Kulla sisse peaks truu Hektor maalitud saama!" ütles Eduard juurelisades. "Minu käsi selle peale, Gerhard! Häda sellele, kes weel üks pilkamise sõna sinu armastuse üle Hektori wastu julgeb ütelda! Hurraa, sõbrad, Hektorile!"

Üks müristaja hurraa sai hüütud. Hektor aga kutsuti tuppa, ja teda meelitadi nii wäga, et see hea elajas rõõmu pärast huluma hakkas.

Keegi aga pilgand enam pärast seda, kui Gerhard oma koera ülewäga armastas, waid kõik pidasid oma sõna.

Viina Förb.

Nord oli Wiini linnas, mis Austria ma pealin on, üks noor mees, sel oli suur himu reisida, ja et ta kaunis rikkas mees oli, wõttis ta nõuks Hommikku, (Ida-) maid waatma minna. Wiinist sõitis ta raud tee peal Triesti linna, mis Adria mere ääres seisab. Seal

astus ta laewa peale, sõitis üle Adria mere, ilusatest Kreekamaa saaredest mööda. Küprose saare peal maitses ta seda kõige kallimat joodaw:wiina, mähärdust ta enne kõigel oma elu a'al 'polnud joonud. Sõitis siit ilma iseäraliku juhtumisetä Bairuti linna ja sealt Damaskusse. Siit tahtis ta Aléppo, Meesuli ja Bagdaadi linnadesse edasi reisida, ja Bagdaadist kas Persia:maale ehk ka läbi Araabia:maa Egiptusse tungida. Damaskuse linnas wõttis ta teist nõu ette, mis mitte küll parem ei olnud, nii kui järeltulew lugu teda libedasti küllalt õpetas. Ta kuulis, et mõne pääwa pärast üks suur karawaan (kameelite woor) Damaskusest üle suure liiwa-kõrbe Mekka linna saab minema, ja et Mekka linnas parast aega oleks, ühe teise karawaaniga Bagdaadi linna reisida. Suur himu tõusis Albertil (nõnda oli noore reisija nimi) seda kuulust Mekka linna ja karawaani juhtimist ilmutata liiwa-meres nähä saada. Ta jättis oma wana nõu maha ja tahtis karawaani-sõitu Mekka linnani ligi teha. „See oli lusti-sõit küll, nõnda kui ma pärast aru sain,“ ütleb tema isi.

Selgemaks arusaamiseks laseme Alberti enast meile oma lugu jutustada, sest muidu wõiksime meie tema teekäigu jutustamises natuke eksida ehk waletada, ja kui ta isi pärast seda nähä saab, eks ta siis meid wälja ei haurguta?

ta? — Mina ilmutasin ennast,“ nõnda jutustab Albert, „teekäiate wüürsti juures, kuda farawaani-ülem nimetud saab. Araabia keeles hüütakse teda emir el hadsh, see tähendab nagu ööldud teekäiate wüürst. Palgasin tema käest enesele ühte teenert ja kaks kamelit ja ootsin nüüd suure igatsemisega äraminekut.“

„Enne kui äramineku tund kätte tuli, oli mul üks imelik juhtumine, mis ma ise küll suuremat tähele ei pannud, aga mis mulle pärast ütle mata suureks kasuks oli.“

„Ma istusin oma weikse telgi ukse ees, mis ma ikka enesega fandsin, sest et ma Türglaste telfidesse foguniste ei tahtnud minna, mis kõiksugu elukaid ja söödikid täis olid, ja suitsutasin pika warrega piipu. Waatsin õige hommiku-maa laiskuse ja tuimusega kihinat ja kahinat Damaskuse kitsa uulitsates pealt — kui mo tähelepanemine forraga ühe wihasse kisa läbi, mis kangelst kostis minu kõrwu, segatud sai. Ruttu pöörasin omad silmad sinnapoole, kust kära tuli. Seal oli üks kitsas uulits, kus mitte ühte inimese hinge näha ei olnud. Äkitselt nägin ma seal uulitsal ühte noort meest, kes kõigest hingest jookstes minu telgi pooli tuli. Tema kübar oli peast maha kukunud, ta riided lõhki ja werega pritsitud, ta kohkunud ja kahwatand nagu oli ühe suure haawa läbi, mis tal otsa ees oli, foguni werine ja

hirmus. Ta tuli minu telgi ette ja langes põlvile mo ette maha. Selsamal filmapilgul nägin ma ühte salfu wihastid inimesi mõirates sedasama uulitsat mööda jookstes enese poole tulewad. See oli filmnähtaw, et need wihased seda noort meest tagajastid, kes praegu minu jalge ette langes, et teda surma panna. Ehk wahest oli see waene üks kurjategija ja surma wäärt — aga ta wõis ka niisama hästi üks Türklaste lepi mata meele ohwer olla. Muidugi sain ma kohe aru, et ta üks õnnetu oli, ja mul oli temast ilma tahtmata hale meel. „Ruttu telki,“ ütlesin ma ilma ennast liigutamata Araabia keeles tema wastu. „Ole kartuseta — sa seisad minu kaitsmise al. Ruttu, ruttu, nad tulewad! Neormees wisas kord weel tänuliku filma minu peale, roomas siis telgi sisse ja peitis ennast kõige pimedamasse nurka ühe tefi taha ära, mis minu elutuastest magamise kambrifsest lahutas. Hädalt oli ta eest ära, siis tormasid tagaajajad ligi, üks wihane trop nagu metsalised; — ma 'pole omal eluajal niisugusid näind. Nemad lehitasid nuiasi ja odasid tuules, fiseendasid ja röökisid hirmu wande ja needmise sõnadega oma ohwri järele.“

„Kus on Jussuff?“ hüüdsid nad läbisegamini, „seda teed ta tuli! Sa koer!“ sellega nimetasid nad mind — „kus ta peidab? Ruttu wälja temaga, ehk sa sured niisama kui tema!

Katsu, katsu, et sa teda meie kätte toob; tema peab surema, see poor!"

"Noh, nii ruttu ei laisknud ma ennast ka mitte äraehmatada. Kartuseta waatsin ma wihase hulga otsa, imesin rahulikult oma pika warrega piipu ja ei pannud nagu neist suuremat tähelegi. Alles siis, kui üks nende kõige julgematest minu telgi sisse tahtis tungida, tõmmasin ma parema kääga oma kaheterase seebli ja pahemaga Sultani lubakirja, teda minna ikka enese juures kandsin ja ütlesin külmalt: "Kes minu majasse julgeb tungida, peab surema!"

"Oli se nüüd minu läkiti mõel, wõi Sultani nimi — wiimne om mulle tõenäitlikum — lühidelt, wihane selts taganes tagasi ja näis üsna kartlik wõi häbelik olewad."

"Mis t'e tahate?" ütlesin ma weel külmemalt, kui enne. "Kes on Sussuff, kelle järel teie mõirate?"

"Üks Araabia salakuulaja!" karjusid nad. "Anna teda wälja! Tema peab surema! Ara salga mitte! Sa oled teda näinud!"

"Ma olen üht noort meest näinud katkise riiete ja suure werise haawaga otsa peal," wastasin ma, "kas otsite seda?"

"Ja jah," mõirasid 20 healt forraga. "Kus ta on? Kus ta peidab, se koer?"

"Edasi!" ütlesin ma — "sinna külge kadus ta. Teie peate tubliste jooksuma, kui teda

kätte tahate saada, sest tema jooksis edasi, nagu oleks tal jalgadel tiivad olnud."

"Alla il Alla (Sumal on Sumal)! See foer!" kisendasid nad nagu metsalised. Ta on meie kääst äralipand! Aga edasi, ehk same teda veel takka!"

"Terwe selts tormas hirmsa kisaga ära. Aga mina jäin rahulikult istuma, ses arwamises, et mõni ehk mind kaugelt sala wahib. "Wait!" hüüdsin ma tasa oma telki. "Nad on kül mööda, agga wõiwad pea jälle tulla!" Mo ettevaatamine ei olnud mitte ilmasjata; nad raiped olid tõeste ühe wahi ligima uulitsa nurga ääre pannud, kes kuni pimedani seal luuras. Alles siis tuli ta ette, teretas mind ütteldes: "Sa oled üks aulik mees! Täna Allat (Sumalat)! et sa mind mitte pole petnud! Prohweti Muhameti õnnistus olgu sinu peal!"

"Mine, mine!" wastasin ma — "mo süda on ilma kawaluseta! Alla olgu sinuga!"

"See mees läks m'ust eemale; ma jäin weel natukeseks rahulikult istma, ja alles siis, kui ma ennast küllalt ilma kartuseta arwasin olema, astusin ma oma telki. Siin langes õnnelikult peastetud noor mees mo jalgade ette ja tänas lõwendawa filmade ja elawa sõnadega oma peastmise eest. Ma kääksin wagase olla, pidasin teda weel täis 24 tundi oma telgis, ja lasksin teda teisel ööl minna."

"Türklastel oli ka kaunis õigus. Noor mees, keda mina olin nende eest ärapeitnud, oli tõeste üks Araablane kõrbest, aga mitte kui üks salakuulaja oli ta Damaskusse tulnud, waid üht oma sõpra peastma. See oli tal ka forda läinud, aga ta isi oleks peaaegu oma kallimeele ohwriks saand. Kui ta põgenema, tahtis hakata, nähti teda. Tema sõber peastis ennast tulise hobuse selgas; Sussuffi hobune fomistas ja kukkus ülekaela ja ükspäinis oma kõrma jooksmise läbi peasis ta minu telki."

"Nul oli see weike juhtumine jo meelest ära läind, kui karawaan minema hakkas, ehk ma ei mõtlend enam selle peale. Mina ja mo truu sulane, kes Alka linnast Wahe mere äärest pärit oli, üks hea, tubli mees, ei puudunud jo muidugi mitte. Karawaan oli ligi pennikoorem pif ja umbes tuhat kamelit astusid nagu otsata pif madu liiwa maast üles tolmutades üksteise järel edasi. Mida kaugemale meie Damaskusest jõudsime, seda tühjemaks, koletumaks ja kurwemaks said kõik kohad, kust m'e läbi läksime. Kõik taimelaskw lõppes aegamööda ära. Ei midagi haljast röömus-
tanud enam filma. Muru asemel wenitas ennast walge liiw meresarnatselt ja ilma nägemata meie filmade ees, ja üks tasane jumi jooksis üle mo keha, kui ma esimest forda oma filma selle rajadeta, hana moodi waikse, sur-
nud tasandiku üle lastsin lennata. "Ma olin

üks rumal, et ma teist kaudu ei läind," rääkis
 sin ma ümisedes enese vastu, ja peaaegu oleks
 ma oma kameli ümberpöörn'd ja Damasku-
 ssesse tagasi sõitnud. Ometi häbenesin ma Türgi-
 last, nii kartlik ja nõrga meelega olla, ja vastu
 oma enese tahtmist käisin ma karawaani järel
 trööstimata tühjendiku (tühja-paika.)

"Nüüd alles olime päris kõrbes. Seal
 'poln'd muud ühtigi näha, kui sinine, pilweta
 taewas, kes nagu äramõetmata flaaš lagi üle
 meie peade seisis ja ümberringi kõigekaugemal
 kauguses ennast maaga näis ühendawa —
 fuumaw päike, kes oma äraandmata palawaga
 kõik tahtis nagu ärasulatada — tihid pilwed
 peenikesest tolmust, mis kamelite jalge alt tõusis
 ja mind, kes ma weel niisuguse teekäigi peale
 harjund ei oln'd, ära tahtis lämmatada — ja
 kauge filmawaat, kus muud ei näind, kui üks-
 nes liiwa ja jälle liiwa, nõnda et üht kõrbet
 õigusega liiwamereks hüitakse. Aga selsamas
 liiwameres ei ole mitte elu märgifestki näha,
 nagu weemeres on, waid siin on kõik nii
 furblif, nii raschemeele figitaja, et ma midagi
 tema sarnatseks maailmas ei wõi ega mõista
 arvata. Ma olin pahane iseenele üle, üsna
 päris pahane. Ma pidasin ennast ühes jõe-
 daks narriks, et ma mitte Türglaste pärast
 kõrberaajalt tagasi ei olnud pöörnud. Nüüd
 oli see juba hiljaks jäänud. Ma küsisin oma
 teenri kääst, kas see weel võimalik wõiks olla,

aga tema waenese ehmatas selle üle foguni ära. „Ei, ei, aulik härra!“ wastas tema, „meie saaksume äraekstima ja kõrbes surma leidma! Alla ja Muhameti pärast, ärgem jätkem karawaani mitte maha!“ — Abdallal (nõnda oli mo teenri nimi) oli kül õigus. Sest oli enam tundmist tarwis, kui minul teda oligi, kui m'esse ilmotfata liiwameres oleks tahtnud õigel teel käia, ja mul ei oln'd muud midagi ette wõtta, kui karawaaniga edasi minna. „Koh, üksainuke furd, aga mitte enam,“ mõtlefin ma. Kärwagu kõik maailma kõrbed!“

„Teekäik läks edasi — üks, kaks, kolm pääwa. Iga pääw jätsime 4—5 penifoormat (35 wersta) selja taha, mis ühe nii pika rongi kamelitega, nagu meil oli, mitte kellegi weikus pole. Urwa sai kõrbe koledus ühe halja oaasi (haljas koht kõrbes, kus rohtu ja hallikid leitakse) läbi muudetud. Aga niisugune oaas oli igaford üks suur rõmustaw aruldus, sest mõtelgu igaüks isi, kui armas, kui kosutaw, kui rõmustaw on see, kui määratu liiwameres, kus muud midagi ei nää, kui surma sarnalist ühesugust olemist, ühe forraga üks oaas oma rohilise palmipuude, kosutawa tuule õhu, halli hallikate ja wärske weega meie ees seisib. Rahju aga, et niisugune haljas koht igaford meile suurt tüli saatis. Sest kui üks oaas nähtawale tõusis, tahtis igaüks esimene olla sinna saamas, esimene olla wärsket wet wõt-

mas j. n. e., sest tuli suur tükkimine üks teise peale, mis igaford riidu ja kõrwalopsa farawaanlaste wahel sünnitas, mis juures werised pead mitte aruldased asjad ei oln'd, ja emir el hadshil (farawaani ülemal) oli tegemist kül, enne kui rahu ja kokkuleppimist jõudis figitada.

„Mida kaugemale meie läksime, seda arwemaks jäiwad oasid, ja mittu pääwa läksid wahest mööda, kui meie filmad midagi haljast näha ei saanud. Ei seal kaswand keegi taim, ega õitsend õiete — 'polnud näha muud kui liiwa, nii kaugel kui filmad ulatasid. Kõik kõrbe imeasjad aga käisid nüüd meie filma eest mööda — sest looduse imeasjadest ja näitusest 'polnud siin puudust. Taata morgaana (luftinäituste kujud, waata Jakobsg. geograafia) imelikud pildid tõusid meie filmade ees ülesse. Pea näis üks suur wesi, pea üks palmimets meite ees seiswad ja nii petjas olekus, et isäranis Türlased, kes juba mitugi korda seda teed on käinud ja neid näitusi näinud, wälja hüüdsid: „Meri, meri!“ ehk jälle: „oas, oas, nää' kus seiswad palmid!“ — Ka oli ilus waadata, kuda tuul liiwaga mängis. Sagedaste juhtusid tuulispasad, kes oma rutulise keeramise läbi määratud sammad kuivast, peenikesest liiwast ülesse keerutasid, mis äraarwamata kõrgeks said ja tuule kiirusega mööda kõrbet ühest kohast teisi lennaksid, senni kui nad ühest äraukkusid ja katkiläksid nagu seebiwahu pullid. Neg ajalt sai lust põhjatu tol-

mupilwedest ärapimestud, et midagi ei näind, ja mis läbi penifoormate laupa maa nägema-
taks sai. Ruttu tõusiwad, ruttu kadusiwad nemad
ka, ja mahalangew liiw nägi pealt poolt wälja
nagu mere lained. Päikese ülestõusmine ja
weermine täitis õhku imeliku aruldasste wär-
widega, ja seefinane wärwide uhkus, see selge
heli tõusis wahest üpris suureks, äraandmata
heledaks, aga imemoodi paistuseks, kui päikese
jooned punakuumates tuulest ülesaetud liiwa-
pilwedest läbi tungisid. Sagedaste meelitas
niisugune näitus minu suust üht ime wälja-
hüüdmist, ehk kül ta ka mo ärapleekind ja kõr-
wetud filmadest ilmatahtmata fibedad pisarad
tilkuma pani."

"Aga meie ei pidand mitte üksnes neid
imeasju ja näitust, waid m'e pidime veel teisi
tundma õppima, felle wastu need, mis seiesaa-
dif olime näinud, alles lapsenäng olid. Ei
elades saa ma seda hirmsat pääwa äraunus-
tama, mis mind Saamumi, selle kõrbe surma-
õhuga tutwaks tegi."

"Hommik oli pala, peenike wing oli nagu
loor, mis läbipaistis, üle liiwa tasandiku laot-
tud, mitte tuuleõhku ei olnud tunda, ja päi-
kene ei olnud veel kellegil pääwal nii palawid,
pistjid, kõrwetajaid joonesid maha saatnud,
kui sel pääwal. Kamelid, kes muidu terased
ja elawad olid, tõusid sel hommikul pahaselt
urisedes oma liiwa aseme pealt, lastsid oma

päid nagu närtfind rippuda, nuusutasid ninaga tuult ja astusid uimatselt pikaliste sammudega oma tee peal edasi.

„Ei laulu, ega ka walju rõõmust hõiska- mist ei kuulnud enam, nagu see teistel pääwa- del ikka oli sündinud; ükspäinis kurwad ja närt- find näod olid igal pool näha; wahel seffa kuultu ka raskeid õhkamisi, mis põletaja pala- mus wastu tahtmisi rinnust wälja pressis. Emir el hadsh, kelle ligidal mina sõitsin, wi- sas wähest murelikuid filmapiilgutusi taewa poole ja wälgja-halli, paha kuulutaja kõrbe wingu peale. Kõik maigutasid ja aigutasid palawa pärast, elajad niihästi kui inimesed.“

„Katsusime siiski ruttu edasi tõtata, et kui wõimalik weel enne õhtut ühe oaasi peale jõuda, mis oma kalli wärskuse ja täiuse pärast kuulus on. „Edasi! Edasi!“ kisandas emir. „Edasi!“ kisendasid teised järele ja kamelid aeti rutema sammule. Piitsad plaksusid, healed kõlasid, kamelid tõtsid esiteks kül kahelordse rutuga ette- poole, aga jäid mõne aja pärast tasasammule niisama kui enne, ja ägasid wäga õhu raske palawuse waotuse al, ega oln'd wõimalik neid ruttuse sammule ajadagi enam.“

„Nõnda läks meie reis pikkamisi edasi. Mida tõrgemale päike tõusis, seda enam wastawaks sai pala, seda ärahandmataks päikese tõrwetuse ja tuumus. Äkitselt kõlas üks hele ehmatuse ja lohkimise kisa, läbi terwe karawaani. „Ulla,

oh Alla, Saamum tuleb! Kaitse meid, oh Alla!" hüüdsid mitmed healed üsna kahkledes.

"Ja tõepoolest, see hirmus kõrbe torm seisis meil ees, ja ka emir el hadsh ei võind seda ärasalata, et tema soledad eesmärgid näha olid. Üks mustjas kollane tumefas paistus laotas ennast filmapilgul terwes idapoolses taewa ääres välja, seni kui liivamaapind meie jalge all haiswat wääwliwingu välja näis õhkawa, mis iga elusa loomale hinge finni pani. Kamelid ägasid, ega tahtnud enam edasi minna, inimesed hulufid ja kisendasid Alla poole ja prohveti Muhameti poole. (Türklastel on kõik Muhameti usulised.)

"Emir el hadsh mõiras walju healega: "Maha, maha, liiva peale! Matke omad pead finni! Kõrbe surma õhk tuleb ligidale!"

"Seda käsku poleks suuremat wajagi oln'd. Silmapilgul hüpaswad kõik kamelite seljast maha, ja kamelid wisasid end isi maa peale ja pistsid nina sõrmed palawa liiva sisse; reisirjad heitsid nende kõrwa, katsid oma pead tekkide ja muu riiete sisse, ja mina üksi jäin weel püsti, sest ma tahtsin nii kaua kui wäha wõimalik ligistaja tormi waatemängu, mis hirmus kole küll oli, tähele panna."

"Ma olin kõrbe Saamumist, ühest hirmsast tuulest juba ammugi kuulnud — aga ma pi-

din pea nähä saama, kui laugele kõik kuulmine ja jutustamine silmaga nägemisest tagasi jääb."

"Balkjas wing, mis juba hommikust saadik kõrbe üle oli seisnud, sattus äkitselt überahutumalt lainetawa, tuulispasaliiku liikumisesse. Lämmastaw wing, kollaka wärwiline, tõusis maast ülesse ja segas ennast sellega üheks fihwtiseks, rängaks pilweks. Kuttuliste ringides keerutufid need isiendid läbitungides segamini, tõstsid ennast siis hirmsa kiirusega ülesse ja tegid korraka taewa alust pimedaks. Ja nüüd see jäle susimine, raksumine, kohisemine ja tuisst õhu sees! — Näitis, nagu murraks taewas tükkideks ja kukkus maha meie peade peale, kõik puruks pekstes. Aga mustjas-kollane sein ida poolt tuli ühtepuhku ligemale — üks fartuse wäärt, ehmataja fogu. Kõik elu näis tema al hukka minema. Ja nüüd oli ta fää — tema hirmus surma õht liigutas mind — mo hing jäi finni — mo süda näis paigal seisma. — Taewas ja maa pöörfid ennast ringis — mina tuitusin, kukkusin oma fameli kõrwa maha, mäsfsin oma pea pifa, laia riide sisse — ja nüüd lennas torm üle minu, felle wastuseismata meelewallast ma mitte enne ei mõind mõteldagi. Mo fopsud olid foffulitfutud, et ma waewalt weel mõisin hingata, ärarääkimata fartus täitis mind, üks walusalt põlew, fiheleja tundmine naha peal tegi mulle

ütlemata piina, mo feha näis tulest ärasöö-
dud saama."

"Kui kaua see torm möllas, ei wõi ma just mitte täieste öölda. Kolmkümmend minu-
tid wist, ja need minutid arwan ma nendeks
kõigehirmsamateks minu elus. Kui waeje, kui
nõrga, kui abita tundsin ma end selles wäge-
was looduse wäe möllamises! Wiimaks jäi
ragisemine, fridisemine, tuisfamine, raksumine
minu pea üle järele — waikis foguniste ära
— ja ma julgesin oma fatet ärawisata ja en-
nast püsti ajada. Aga mis ma nüüd nägin?
torm oli küll mööda, aga tema meelewalla jäl-
jed seisid mo ees. Terwe karawaan, nii kau-
gel kui ma teda üle jõudsin waadata, oli pee-
nifese halli liiwa kattega maetud, ja üksikud
famelite ja inimeste tropid nägid nagu haura
künnad wälja, kus al elawad surnud näitsid
olewad. Üht filmapilku wapustas ja ehmatas
mind see hirmus mõtte: „Armuline Sumal
taewas! mina olen jo see ainus, kes surma
suust on pääsnud, mina olen see ainus elaw
kese kõrbet ja kesse surnukehasid!“ Aga õnneks
sain ma seft mõttest enne weel peastetud, kui
ta mind rumalaks oleks teinud. Suure surnu-
lina alune hahas ennast liigutama. Esiteks siin, siis
seal, siis kõigel pool. Inimesed ja elajad ra-
putasid tolmu enesest ära, tõusid üles, waatsid
widufilmil ümber. „Alla il Alla, Muhamet
resoul il Alla!“ (Sumal on Sumal, ja Mu-

hamet Tema prohwet!) kõlas rõõmus hüüdmine, ja tuhande healega sai see igalt poolt forratud.

„Ulla afbar!“ (Sumal on suur) karjusid teised healed järele. Emir el hadsh lõi oma tulise kameli seljas sõites ümber, ja kutsus Muhameti usulisi palwele, ja ürikese aja pärast täitis rõõm ja õiskamine tuult, kui arusaadi, et hirmus torm mitte inimese elu ei olnud maksnud. Karawaan seadis ennast jälle forrale, ja palju kergemini kui seie a'ani läks reis edasi, ehk küll päikese palamus wäähä ehk ei sügugi ei olnud jahedamaks saanud. Aga loodud sundlikult näitsid kamelid teadwad, et hädas oht möödas olla, ja sammusid nüüd terasemalt edasi, et nii pea kui võimalik oaksi kättesaada, kus toetaw finnitus palawa pääwa kannatuste ja waewa peale meid kõiki ootas. Tõudsi me peagi oaksi peale ja weekaew sai lahtitehtud. Wesi oli fosutaw wärske, ja praegnifo maitsemises unustadi ruttu möödani fu kannatused. Mina üksi päini ei unustanud neid mitte, ja weel praegu jookseb jumi üle ihu, kui ma selle hirmsa surmaja tormi peale mõtlen. Inimene armab ennast kes teab kui tugewa olewad, aga ta on alles üks weike laps lahtilastud looduse wägede wastu.”

„Weel mõningad pääwakäigud oli meil Mekkase, ja kõrbe toledused ligistasi ennast oma kauaigatsedud otsa poole. Keegi terwes

farawaanis ei oln'd leida, kes ennast selle üle mitte ei oleks rõõmuistanud ja minu süda ei tufsunud mitte vähem fergelt, kui teistel. Meie armastime nüüd waewa möödas olevad, ja end kõigist häda-ohutusest peastetud. Rahu wõi hingamise sadam seisis pea meie ees, ja kui ma lord temasse olin jõudnud, ei tahtnud ma ennam ennast liigutada lasta, kõrbe iludusi weel lord tunda õppida. Meikast oli mul nõuu üle punase mere Egiptusesse minna ja seal Niiluse jõe kallastel kõik kõrbe jällestusi äraunustada. See oli mo ettemõtmine, aga wana sõna ütleb: Inimene mõtleb ja Jumal saadab, ja mul ei tuln'd mitte kaugeltgi mõttesse, mis mul weel wõis ees seista ja mis kõik mo nõu nurja ajas."

"Aga kui inime ennast armast seiswad, kõlgub hädaohu wahest üsna ähwardawalt üle tema pea. Just nii oli see ka meie juures!"

"Rõõmsalt hakkas farawaan teisel hommil minema, aga lõuna ajal ei oln'd teda mitte, ehk ta ei oln'd ometi vähemalt mitte farawaan. Senifui meie mureta edasiratsutasime, kõlas eestotsast äkitselt: "Pidage kinni!" See tuli muidugi teada emir el hadshist, kes isi kiirest ühe eesfeiswa kõrgunduse poole ratsutas, kust pealt ühte jagu kõrbe wõis ülenäha. Mõned filmapiigud ja tema pööris niisama ruttu jälle tagasi. Midagi isäraliku seisis meil ees, mis üle meil muud ei oln'd kui armamisi. Ma

katsufin oma famelit emiri ligemale ajada, et temast natuke laiemalt teada saada, mis asi see ometi pidi olema, ehk wõis olla. Ma ei jõudnud weel tema juure, siis teadsin jo, mis asi see oli."

"Beduiinid! Beduiinid! hüüdis ta. Hoidke end waiki! Weel ei ole nad meid mitte näinud, ja häda-ohht ehk lähab weel mööda!"

"Tühi lootus kõik! Beduiinid, need kõrbe röövlid, teadsiwad karta pealt, et karawaan sel ajal seda teed saab tulema, ja olid selle peale ennast juba tubliste ettewalmistanud. Kui m'e waikselt nende asjade otsa ootsime, nägime äkitselt üht ratsalist sellesama kõrgunduse peal end näitwad, kus wähä minutite eest emir oli olnud. Ta nägi meid, karjatas forra kõledasti rõõmu pärast, läigitas oma pikka oda, mis tal kääs oli, ja kadus niisama äkitselt, kui ta oli tulnud. See ehmatas pani esiteks kõikide keeled finni ja üksigi ei teinud mitte heale maifugi. Emir el hadsh, üks wapper mees, tarwitas seda üle üldist waikust ja käskis kõiki sõariistad kätte wõtta."

"Sumal on wägew ja Tema abi ei jää tulemata!" hüüdis ta walju healega. "Wõid delge wapraste ja meie peletame waenlasi tagasi! Ruttu, ruttu sõariistad kätte! Woelajad keskpaikas ja mehed, kes tapelda jõudwad nende ümber! Alla ja Muhamed ait'wad meid!"

"Ühel filmapilgul arwasin ma, et emiri

julgel hüüdmisel saaks täitmist olema ja tõmmasin ka oma kaheterase mõega ja pistolid kätte. Aga pea nägin ma, et mo lootus tühi oli. Üks weike hulgate fogu ennast kül emiri ümber, aga üksnes sellepärast, et pärast kõigi tulgedesse ühest ära põgeneda, kui Beduiinide läikivad odade otsad mäekinga tagast väljapaistaks. Üks weike, väga weike osa wisa end rõõwli tele wasta, kes walju Alla karjumisega tulist ratsutades oma kärmaste hobuste seljas ligimale tormasid. Üks paar pistolid ja püssi paugatasid, mõned mõegad kõlisesid teine teise wasta, paks tolmupilw lõi end meie ümber ja filma pilgul nägin ma ennast ükspäini tsest wõiduhimulisi Beduiinisi. Mõned oda otsad, mis mind ähwardasid, löin ma maha, raiusin omale teed rõõwli summast läbi, kõrwetasin paremal ja pahemal pool maha, mis ette tuli, kuulsin mõned kuulid oma kõrwa äärest mööda wilistawad ja — juhtusin forraga üksi ühe tolmu ja püssirohu suitsu pilwe sees olewad, mis ma oma filmawaatmisega mitte läbi ei jõudnud tungida. Ratsutasin õnne peale edasi, wiimaks sai mo ümber jälle selgeks — ma waatsin sügawalt hinge tõmmates enese taha ja nägin karawaani hullus põgenemises kõigile poole üle lagendiku, aga ka Beduiinid, kes oma tuliste hobuste seljas rutemini edasi said, kui waesed Türglased oma wäsinud, teedkäänud, koormatud famelitega, olid iga filmapilt nende kannul.

(Smelikud juhtumised.)

"Siin veel mõitlemise ehk mõidu peale mõtelda, oleks just päris tuline rumalus ja naeruväärt asi olnud. Mul ei olnud sugugi lusti, ei ennast Beduiinidest tüfiks raiuda lasta, ega ka wangipõlwe sisse sattuda, ja seepärast pidasin aru, mis teha oleks. Kõige ehitaks katsusin ma sest kõrgundusest üle saada, kust Beduiinid olid tulnud. Kui se mulle forda läks, siis olin ma nende filmi eest ära ja tohtsin loota, ilma kartmata heagi tüki maad neist eemale jõuda, nii et üht tagaajamist enam karta ei oleks olnud. Muidugi mõtsin ma niipalju aega, kui Beduiinidel karawaani riisumiseks tarwis oli, ja et karawaan väga suur oli, oli neil ka palju aega tarwis. Ma rutasin kiirestemaefunka poole, jõudsin õnnelikult üle ja arvasin ennast juba üsna kartuseta olevad, kui forraga "Pea finni!" minu taga kõlas, ja ühes sellega ka üks pistoli pauk kuulda oli. Ma waatsin taga ja nägin ühte Beduiinlast mäekinga rinnakust mööda allapoole ratsutuwad. Siin maksis minu ehk tema elu. Põgenemise asemel tõmmasin omad sõdariiistad ja uuesti laetud pistolid kätte, sõitsin rõõwile wasta, lastsin teda üsna ligidale tulla ja veel forra enese peale pistoliga lasta, waotasin siis oma pistoli triikli maha. Kuulennas mehikesel läbi pea ja ta kukkus hobuse seljast maha. "Säh, seal on sul nüüd oma palk, mis sa otisid — ja ei olnud seda mitte wäärt paremini saada! ümistasin ma ja pidin uuesti

põgenema hakkama, kui mul se hea nõu meele tuli et mahalastud Beduiinlase ilus rugev kimmeld mind rutemini kõrbest saaks wäljawiiima, kui mo äraaestud wäsiind kamel. Ma fargasin kameli seljast maha, wõtsin hobuse, kelle wardustest surnud Beduiin oma fangeks läinud kääga weel finni hoidis, hüpasin sadulasse ja lennasin nüüd nagu lind üle lagendiku. Rahju aga, et ma ruttus mitte see peale ei mõelnud, oma toidumwaran- dust Kameli seljast ligiwõtta! Natuk'se aja pärast tuli see mo meelde — aga nüüd oli hilja ja kardetaw lahingi platsi peale tagasi pöörata. Mis oli mul karta? Ma pidin aga ühtepuhku edela poole sõitma ja siis pidin ma jo peagi eluliku paistadesse juhtuma. Ka ei olnud Mekka lin jo mitte enam kaugel. Muud kui julgesti edasi!”

„Hobune, mis ma saagiks olin saanud, oli kõigeparemaast Araabia hobuste seltsist, kes oma karmuse pärast jooksu peal üle maailma kuul- sad on; üks kaunis elajas! Smelik rut ja ära- wäsimatus näis end tema sees ühendawad, sest mitme tunni sõidu järele, mis ma nelja- jookstes olin ärasõitnud, ei ähkind ta mitte ühte fordagi ja mitte üks higi tilk ei rippunud tema fileda, siidikarwalise läikwa karwade kül- ges. Ma lastsin seda tublit looma kuni õõseni traawida. Siis alles pidasin finni ja mõtlesin oma ja tema sõõmise peale. Katsusin hobuse sadula tahtud läbi ja leidsin paar kamalu täit

riisi, mõned datli pähkled ja peale selle üht iseäranis kotti, kelle sees hea hulk otre oli. Wiimatsed sai minu kimmel — riisi ja datlid panin isi nahka. Weike warandus täitis parajaste seks korraks mo kõhtu, senikui odradest rohkem pool weel järele jäi. Seda panni ma hoolega kotti teiseks korraks ja wisasin siis enast hobuse kõrwa maha magama. Ma uinusin ka wäga pea magama, sest, ehk ma küll nüüd aina üksi koledas kõrbes olin, ei olnud mul siiski muret ühtigi, mo tubli hobune saaks mind jo ometi homme inimeste lähidale wiima.“

„Hommi! tuli. Rõõmsaste hirnus mo kimmel, kui ma tale söögi ette wisasin, ja sõi seda kõigeparema isuga ära. Oh kui hea meelelega oleks ma tale ka wet annud, aga — kust wõtta! 'poln'd jo eneselgi tilka! — Aga mis sest wiga? Mida lähemale m'e elu kohtadele jõuame, seda sagedamaks saawad ka hallikad, kus m'e oma jänu wõime kustutada, mõtlesin ma. Hoidsin hoolega ülejäänud otre, mis weel hobusele parajaste üheks söömaajaks ulatas, astusin saulas, se, katsusin end päikese seisuse järel õigel teel hoida ja sõrkisin edasi. Lõuna ajal puhkasin paar tundi. Andsin hobusele wiimatsed odrad kätte ja siis jälle edasi! Inimeste elukohad ei wõinud jo enam kaugel olla — õhtul pidime jo sinna jõudnud olema. Ma ei kartnud enam midagi, ei ka enam Beduiinlasigi. Need olid

jo ammugi minu taga. Nälgas olin ma muidugi ja jänus mitte wāhem; aga mõnel tunnil wõisin ma jo mõlemid kustutada. Aga — kuda wõib üks inime ennast nii ilusa lootusega petta?! —

„Shtu tuli, õõ fa, mo hea hobune näis jo faunis wāfind olema ja iffa ei näinud ma mitte halja märki, ei hallikast ega puid — muud kui lõpmata kõrbet, mis tühjalt ja kole: dalt mo filmade ees wäljalautas, nii faugele, kui filmad ulatafid. Küüd esimest korda tuli mulle mure peale. „Wõib olla, ehk ma pole mitte õiget teed fāinud,“ mõtlesin ma, „mis ilma kompassita wägga hõlpsaste wõis sündinud olla.“ Paljalt pääwa järele fāia on iffa fahklane asi, Wõis wõimalik olla, et ma eluliku maa äärt mööda ratsutasin, kus ma oleks otsekohe pidand sisse minema. Ja, üks lühike järelmõtlemine tegi seda minu arust tõeks ja mina wõtsin ette, teisel pääwal ennast enam lääne poole hoida.“

Õõ läks rahutumas unes mööda, ja ma rõõmustasin õige ennast, kui wiimaks hiilgaw päike ennast jälle näitas. Minu tubli kimmel, kes kuni seie a'ani tugewaste oli wastapidanud, laskis kül pead rippuda ja ei näitnud sellega mitte hästi rahul olevad, et ta täna sugugi süia ei saanud, aga kui ma jälle sadulas istusin, siis hirnus faunis rõõmsaste ja traawis edasi. Tema aga tahtis paremat, senikui mina pahe:

mat kät pöörafin. Ma olin väris jõe, et ma mitte wõimust tema kätte ei annud, tema oleks oma loodud sunnil wiistist paremini teed wälja leidnud, kui mina oma targa arwamise järel. Ma fundisin teda sõna kuulma ja ajasin teda nii karmasti kui wõimalik jooksma. See hea elaja pidas ennast ühe wõimu ja kannatusega, mis mulle eluksa'aks unustamataks jääb. Lühikeses sammudes sõrkides rutas ta üle lahtise liiwa ja mina lasffin ilmalõpmata oma filmad ringipilkuda et kauguses üht paljast maaäärt ülesleida, ehk ka üht palmi, wõsa ehk rohutaimest. Uga ilmaasjata! Ilmaasjata katsus oma wiimast jõudu. Lõuna tuli, õhtu, öö — ikka weel kõrb, ei midagi mund kui sesinane hirmus kole kõrb.”

„See oli üks furb olek, kelles mina olin! Neljakümnel kahetsjal tunnil ei oln'd mitte toiduiwa mo suhu saanud ja mo hea hobune oli aga wähi saanud ja weel enam aega oli mööda läind, mil wiimane tilk wet meie mofke kastnud ja meid kosutanud oli. Ja seda kõik kõrbes, põlewa liiwa sees, pilweta taewa ja armuta palawalt hiilgwa päikese furnaja kõrwetuse al! Ma tundsin ennast nii uimatse ja wõimatu olemad, kui tähed taewa külles paistma hakasid, et mul mitte julgust ei oln'd hobuse seljast maha astuda. Mul ei oln'd ka tõeste mitte jõudu selle tarwis; ma lasffin ennast sadulast mööda hobuse külge maha libi-

feda ja tuifusin liiwa peale maha. Sn oli, et minu hobune niisama wäsiind oli, nagu ma isi. Ta ei mõtlendgi selle peale, äraminna; ta jäi minu kõrwa seisma ja nuusutas mo tühje taskuid, kus sees midagi ei oln'd, mis teda oleks wõind kosutada.

„Mul ei oln'd enam sugugi lootust, hommikuni elada; mo terve keha oli nagu maha löödud, mo sisekond põles, mo pea fihises, mo keel oli kuiw kui puutük, mo kõri oli ära kõrwen'd. Mõttid ei oln'd mul sugugi enam — üksnes paljad segatud unenäud seisid mo silmade ees. Sada ford hirmusin ma unest ülesse, kus sisse ma, ehk kül ma sure häda sees olin, lange sin, ja sada ford jäin ma jälle magama. Kui päike tõusis, panin ma isigi imeks, et ma weel elasin! jah, elasin tõesti! Oh mis sugune elu! Aga ometi elu. See teadmataš mind koguni imelikult. Mo hobust ei oln'd enam nähä. Zeie mõtlete, et ma selle üle ehmatašin! Ei mitte! Riipalju elu ei oln'd mul enam, et ma weel oleks wõind ehmatada. Ma sirutasin ennaš pifali liiwa peale, lastsin päikest enesele näkku paista ja ei mõtlend enam mingisuguse asja peale, mitte enam sellegi peale, et mo surm nüüd pea saaks tulema. Poolfurnud olin ma juba, elu, mis weel mo sees oli, wõis niisama ära kustuda.

„Äkitselt fuulsin oma kõrwas üht frabinat, fiskusin omad wäsiind, paistetand silmad lahti, pöörsin suure waluga pea sinnapoole ja —

nägin, ilma imeks, oma kimmelt enese kõrvas seismad. See tubli elajas nägi priiskem wälja kui eila. Wist oli ta kõrbes midagi, kas mõne ohaka ehk kuiwand rohutaine leidnud ja sellega ennast kosutanud. Ta hirnus tase, nagu tahaks ta mind sadulasse kasta istuda ja edasi reisida, ja, ma ei tea, kust se jõud mulle tuli, ma ajasin ennast ka tðeste püsti ja wiimaks aitsin ennast ka sadulasse. Oleks ta üks peru hobune oln'd, siis 'põleks muidugi mitte forda läin'd, aga ta seisis wagane nagu tal. Ma istusin sadulas, wõtsin wardused kätte ja katsusin wiimse jõuga teda juhtida, senikui tema tulist edasijooksis — aga wardused langesid mo nõrgast warijewast kääst maha ja isi jäin ma uimastusesse, mis enam minestuseks kui magamiseks wõis nimetud saada. Mo mälestus läks kõik peast. Wiimane, mis mo meelde weel jäi, oli, et mo kimmel tulist jooksema hakkas. See pani mind natuke imetsema, muidu ma oleks seda nifamuti äraunustanud, nagu muud, mis sündis."

"Edunaaeg wõis olla, kui ma korraga ühest suurest kårast ülesäratud sain. Ma kofkusin, wahtsin wõeritsilnil ümber ja nägin nüüd, et ma kest Beduiinide hulgas seisin, kes oma pikad odad ja kaheterakad minu wastu wäljasirutasid. Üks rõõmu tundmine kais m'ust läbi. Nüüd wõtsin ma ometi ruttu surra ja pealegi ausat wõitleja surma! See oli jo kumme ford parem, kui kõrbes nälga ja jänusse

furra! Aga sel filmapilgul, kui ma mõtlesin, et pea mõrtsuka oda mo südamest läbi saab käima, kõlas forraga üks wali kisa mo kõrwas, üks noor sõamees tõusis nagu wälf ülesse ja hakkas mo ümbert finni — ja uuesti langesin ma minestusse.”

„Kui kaua ma minestuses — ehk paremini öölnud palawikus — olin, ei teadnud ma mitte, waid fuulsin seda alles pärast. Terwe nädal oli möödas, kui ma jälle mõistusele sain. Ma laamasin ühes pehmes woodis; wärskel õhtul käis telgist läbi, kus sees ma olin, ja wäljas kohasid palmide ladwad, kes telgi oma jahutawa warjuga warjasid. Ühe hallika wõi purtsawkaewu kohin tungis, uut elu mo sees äratades, mo kõrwu. Ma tõusin istakille — waatsin imetelles ümber — „Uua, ta on ärkanud! kõlas Araabia keeles mo wastu — ma tundsin ennast kabeist tugewast käewarrest täis armastust ümbert finni wõetud olewad — waatsin üles ja tundsin Jussuffi ilusa näo ära — jah tõeste, Jussuff se Beduiinlane oli, kes mind omas kaisus hoidis, seesama Jussuff, keda ma mõne nädala eest Türglaste wiha eest Damasfuses peastsin.“

„Jussuff!“ hüüdsin ma — „sina minu kõrwas! Imelikuid asju pean ma kõrbes ära nägema! Ruda sa seie tuled, ehk palju enam, mis imelik juhtumine on mind sinu kaisu wiinud!“

"Tasa, tasa, prohveti Muhameti habeme juures!" vastas noor mees. "Nüüd ei ole mitte veel aeg jutustamiseks, sest sa oled alles väga võimetu ja rahu on sulle vaja! Pärast pead sa kõigile teada saama, mis mina tean. Seda ei ole mitte palju!" —

"Taga hullem!" hüüdsin ma — "mul on jõudu küllalt ülestõusta, ma tunnen ennast priske olevad, nagu uuesti sündinud!"

"Wäga hea, siis katsu ülestõusta," ütles Jussuff. "Käi mo järel kuni telgi ukseni, kui sa võid!"

"Ilma mõtlemata tegin seda proovi, sest ma ei tundnud tõesti mitte nõrkuse sugugi enam. Aga hädalt olin ma ennast püsti ajanud, kui jälle joobnus minu üle tuli, ma tuihusin, ehk ma küll kõigest väest ennast püüdsin jalgul hoida, jälle oma padjadesse tagasi. Jussuff hüüdis naerdes: "Seda ma mõtlesin! Eõõ neid datlid ja joo sest palmimahlast, mis siin on ja siis heida jälle rahuliste magama. Homme saad sa paremaks!"

"Ma tegin Jussuffi nõuu järele. Kui ma mõned datlid ja palmimahla olin maitse nud, tuli jälle raske uni mo peale, ma waotasin filmad kinni a magasin kuni teise hommikuni kõige rahulikes unes. Siis oli mo suur nõrkus tõesti aganend ja mul oli jõudu küllalt ülestõusta a Jussuffi järel telgi ukse ette minna. Üks armas filmapiisk oodas mind seal. Kõrb, minu

unenägude hirmupilt, oli kadunud. Üle minu pea lehvitaskid palmide kroonid, mo ees seisis kõige lopsakama rohukatte al maa, õitsewad lillelõõksud kasvaskid telgi ümber, ja üks purtsavkaew walas särawaid weejoonesid pääwa paistel muru peale wälja."

"Taewafene! kus on kõrb jäänud?" hüüdsin ma täis rõõmu ja ei jõudnud ennast täis wahtida oma ümberringi kohtade kallal."

"Kõrb?" wastas Sussuff — "ta on sinu selja taga! Ära karda enam midagi, sa oled ühe sõbra juures!"

"Tema jutustas mulle nüüd, et ma ühel pääwal selle üsna nõrkend hobuse seljas Beduiinide leeri tema sugust olema tulnud ja esimesel silmapilgul üheks salakuulajaks reetud saanud. Tema aga olla mind warsti äratunnud ja mo kaitsmiseks ligirutanud. Mõned sõnad olnud tarwis, wihasid Beduiinlasi minu sõbradeks ümbermuuta, ja minu elu ärawõtmise asemel, olid kõik töös, mind jälle elule äratada ehk elus hoida. Suures tasaduses olla ma kõrbest äratoodud saanud ja kõige truima talituse järel olla see forda läinud, mind surma suust äraiskuda."

"Aga kus jäi karawaan? küsisin ma."

"Ta on Mekka linna jõudnud," wastas Sussuff, "muidugi mitte enam täielikult, waid natuke riisutud. Kui meie eleksime teadnud, et sa ka karawaaniga ühes tulid, siis ei oleks

kellegile häda sündinud. Aga sa ei ütlend jo mulle seda mitte, sõber, et sa ka ühes tuled."

"Hea kül — see on sündinud," ütlesin ma. "Agu kust see tuli, et kimmel teie leeri ülesleidis?"

See hobune oli ühe tugewa sõdija pärast minu sugust, kes wõitlemises karawaani wastu oli langenud," wastas Sussuff. "Ma arwan, sa püüdsid tema hobuse finni ja kui sa enam ei suutnud teda juhtida, otsis ta oma loodud sunni järele oma teised seltsilased jälle üles!"

"Nii ta on, nii ta on!" hüüdsin ma ja hoidsin ennast aga ütlemast, et mina see olin olnud, kes wapra Beduiinlase käest mitte üksnes hobust, ja waid ka tema elu oli riisunud, sest kes teab, kuida siis mo käsi oleks käinud. "Imelik! Ilma selle hobusetä oleks ma kõrbes surma saanud hirmsal kombel?! Ta elab ometi weel, se hobune?"

"Ta elab ja on sinu oma," wastas Sussuff.

"Ma wõtsin seda kinki wastupanemata suure rõõmuga wasta ja mo esimene käik oli temo juure. Ta tundis mind ära ja hirmus mulle rõõmulikult wastu. Ma andsin talle matist peotäie otte ja silitasin teda suure rõõmuga. Siis läksin jälle ää. Kahelksa pääwa jäin ma Beduiinlaste juure, siis jätsin neid jumalaga ja hakkasin Mekkasse minema. Sussuff seatis mind. Jumalagajätmise juures kinkis ta mulle mo

famelit, kes kõige koormaga Beduiinide saagiks oli saanud, tagasi, ja meie wandusime teineteisele truwit sõbrust. Minul oli aga küllalt neist hommikumaaude imejuhtumistest. Mõne päewa pärast astusin Mekkast laewa peale ja purjutasin Egiptusse ja sealt kodu tagasi.

Wana kaljukitse-küt.

Helweetsia, wõi Schweizi maal Alpi-mägestikus, mis oma igawese lumega kaetud ladwad kõrgele üle pilwede tõstab, on palju kaljukitseid, kes nimetud mägede kõrge lagendikude peal ümberuidawad. Nemad on söödawad loomad ja sellepärast saab nende peale tihti jahti tehtud. Üks niisugune jaht ei ole aga kellegi nalja asi, nagu meie järeltulew lugu meile saab näitma.

See oli just ühel pühapääwal wara hommiku alles pimediku a'al, kui üks niisugune kaljukitse-küt üles tõusis, et täna ühte kaljukitse jahti tahtis pidada. Kõiki, mis tal selle tarwis waja läks, oli tal küllalt: püssirohtu,

haawlid, söögiwara terweks pääwaks ja üle-
meelt ja huljulguft terweks elua'aks. Ta oli
jo mitugi hädaohtu õnnelikult üleelanud ja
ärakannatanud niisuguste reiside peal, seepärast
ei kartnud ta enam midagi. Kellegi inimesele
ei ütlenud ta, kus ta tahtis minna, ei ka mitte
oma wenna Toonilegi, kes imetsedes woodist
wäljafaras, kui tuas mürinat kuulis.

"Kuhu nüüd, Walter?" hüüdis ta, kui ta
teist jo mundris nägi olema.

"Sikku tagaajama!" wastas Walter, "maga
sina aga peale, külap saan ükfigi temaga wal-
mis!"

"Ega sa ometi täna ei lähä, Walter?"
ütles Tooni jälle.

"Ja muidugi täna, milla siis weel parem
aeg on?" hüüdis Walter ülemeelelikult. "Pane
oma pea padja peale, Tooni, täna õhta nääd
mind jälle."

"Kga kuhu lohta sa lähäd? Ehk wahest
juhtub sulle midagi häda, et ma siis tean sulle
appi tulla?" küsis Tooni.

"Ei ütle sulle seda!" wastas teine ja läks
kolinal uksest wälja. Ei uskund Toonit mitte,
waid mõtles, et ta tuleb järele ja tema nõuu
oli üksi olla.

Ta 'poln'd weel sadat sammugi majast
fauget, kui ta Toonit enese järel kuulis järele,
jookswad ja "Walter! Walter!" hüüdwad.
Tema ruttu ühe põsa taha maa peale maha.

Tooni jooksis mööda ja karjus ühtepuhku. Tema ei liigutand ennast ega hüüdn'd ka wasta. Weerand tunni pärast tuli teine pikkamisi tagasi ja rääkis isieneses: „Tõeste ta on hul, kui tale nüüd midagi õnnetust ei peaks juhtuma!“

„Pole wiga kedagi!“ mõtles Walter ja naeris isieneses, kui Tooni mööda oli, tõusis siis oma peidupaigast üles ja läks ruttu edasi.

Kui pääw tõusis, oli ta juba ülewel kõrges mäe otsas ja lumi krudises tal jääkingade al. Wähe aja pärast nägi ta juba üht kaljusikku ja roemas winnas püüfiga selle poole. Oli tubli elajas! Pani püüsi palgesse — naeris is Toonit salaja oma kartuse üle — tõmmas trikkelt. See tegi: krõps! aga püs ei läind lahti, rohi oli niiskeks saanud. „Oh kärwagu weel!“ hüüdis ta. „Oli ta mul nii heasti firbus ja nüüd läks ta nagu tuul. Kõlapy ma sind raibet ikke wiimaks kätte saan!“ Pani siis jälle uut pulbrit tulepanni peale, sest teine oli hommikusest udust niiskeks saand. Nüüd jälle edasi krudiseja, rakkaja lumeteki üle suure pika sanimudega. Ta jõudis ühe suure kaljukünka juure, waatas selle äärest tafa ettepoole. Tõsi, seal seisis kaljusik ise ja ei mõtlend kellegi kätti peale. Nüüd oled sa minu!“ mõmises Walter püüsi palge seades. Wõttis weel kord ära ja waadas järele, kas rohi tulepanni peal hästi on. Hästi kül. Nüüd sihitud — so,

nüüd on hea — fröh! — Jah, mis asi färgatas siis? — Püs? — Wale! — Pulwer tulepannu peal pahwatas kül ära, aga kuul jäi torusse ja siit lõigas üle lume, nii et jalad wälkusid, peitu. Küt wissas püssi pärapidi wasta maad, nii et prantsatas, südametäiega. Kui jälle natuke rahulisemaks sai, waadas siis järele, mis wia pärast püs ei olnud lahti läinud. Sige! Sintauf alles hommikust niisket rohtu täis, kuda wõis siis selwiisil püs lahti minna. „Eol, mis ma olin, ei mõistnud seda ennemine järel waadata!“ urises ta isieneses. „Rahju teeb targaks!“ ja wõttis nüüd jälle uut nõuu. „Niisugust hullu tükki ei pea mulle enam ettetulema, külap ma teine fõrd ettewaatlikum olen!“ mõtles ta. — Kaljukits wõi siit ei wõind jo mitte kaugele läinud olla, kui lumewälja peale, mis teine pool mäeharja oli, mis tema ees seisis. Wäga kaugele ei wõind ta jo mitte jooksnud olla. Ja kui see ka nõnda oleks olnud, siis leidma oleks tema teda pidand, nõnda wõttis ta omale nõuuk. Üle öö oli üsna wärske lumi sadanud, nii et üks õhukene fõrd seda üle wana kõwa halli lume oli. Ei olnud muidugi mitte palju, siiski ometi niipalju, et üks teraw film jälgi wõis äratunda, ja üks niisugune teraw film temal seefõrd oli.

Ja wõttis nüüd ruttu wana laengut püs, siit wälja, puhastas sintaugu, laadis siis jälle

uueste, pani wärsket püssirohtu tulepanni peale ja reis läks kiireste kaljukitse järele. Eootuse peale upidi ta kolmandamal korral ometi kufkuma, sest ta oli jo kõige parem küt termes tubermangus. See oli tõsi. Ta ist teadis seda küllalt ka. Nüüd aga ruttas ta edasi, et sikku jälle silmasaada. Pea longus, film jälga wahtides wärskel lume sees, tõtas ta kauge male. Esite ruttu; pärast kui ta mäeharja ligemale jõudis, piffamini. Sái nüüd ka aeg ajalt seifata ma ümberwaates, et mitte sif teda ei näaks, enne kui ta tema filmi puudus. Pealegi oli hea, et se elajas teda mitte ei mõind haisust äratunda, sest taul puhus sikku poolt just kütti poole.

— No, leidis ta teda ometi wiimaks jälle, aga müidugi mõnegi hapu tunni ja higitilga järele, mis, leht kül külma taul puhus, mööda palet tal mahajooksid. Seal ta seifis, se kalju sif, ühe suure musta kaljurünka ääres, mis walgest lumest wälja wahtis, seifis ja waatis ärkjasti enese ümber, kaapis siis esimese jalga dega lund ülesse, jäi jälle wahtima, tumardas peaga, nagu tahtis ta waritseja küttele knifsu teha; küt ennast aga ei näinud ta mitte põrmugi, müidu ples ta tuhat nelja peitu putfand. Küt aga peitis ennast ühe lumehumiku taha ära, katsus oma püssi weel kord hoolega jäbi, mõttes siis järele, kuida sikku lähidale saada.

Tema püs trehwas märki 250ne samm pealt, aga ta seisis alles 300 samm sikkust kaugel.

Ruski ei oln'd selle kolmesaea samm peal üht peidukohta, kust oleks ligemale wõin'd saada. Maa oli selle koha peal, kus siit seisis üsna tasane ja lage, nii et mitte üks hiirgi ei oleks ennast seal peal wõin'd warjata, weel vähem siis üks inimene.

Siiski pidi ära katsutud saama. Ta wisas jahitasku ja lõi enesest ära, tõmmas oma särgi üle riiete, ei wõtnud muud midagi oma kätte kui laetud püski ja roomas nõnda nelja jala peal kalju kitse ligemale, kes ikka alles lustilikult lumega mängis. Süda peksis tal mehel rinnus, nagu sepa haamer, sinnapoole roomates; muidugi teada, kartuse pärast, et ehk siit wahest putkab jälle ära, mis siis? — Tuli aga ikka ligemale — ikka, ikka ligemale — muidugi sam sammult — pikkameisi, kalju siit näis teda tõeste lumehunikuks pidama tema walge särgi sees. Ikka lähemale tuli tema — kuni kahesaea samm peale. Seal pidas ta finni. Mõtles: kahesaea samm pealt wõin ometi katsuda. Ta ei teadnud küll mitte täiesti, kas see laeng tale saaks õnneks minnema wõi mitte, aga ta oli jo enne mitu korda nii kaugel sihtinud ja ometi märki trehwanud. Oli mehike üsna kahe wahel, kas weel edasi minna wõi mitte, sest siit näis juba natuke rahutuks saawad, ta pööras pea kätti poole. Ei, enam

ei tohi edasi minna, mõtles ta, sest kaljusid on hirmus kartlik elajas. — Lastis nüüd tasahiljuseisi kõhuli maha, pani püssi palge, sihtis, ehk tal kül paha oli nõnda seista, oma arust üsna otsekohe, ja nüüd — karts! — kuul läks, ta isi faras nagu wedru maast ülesse. Kas arwate, et kaljusid kuffus? Wõta näpust! Tormas üle mäelagendiku, nagu oleks iga jala külles tiiw olnud. Ühe korraga hüpas ta — ja kadus siis kätti filmade eest suutumaks.

Kui Walter isi ükskord seda lugu oma sõbradele rääkis, siis ütles ta:

„Kül mo süda oli täis! Praegu, kui ma seda jutustan, tõuseb mul wihapuna palgesse! Ma oleks peaaegu oma püssi miljoniks tüfiks puruks wirutand, palju ei pudund enam! Ma olin ometi kül heaste sihtinud ja ometi läks kõik tühja — jah kõik läks tühja, mo waew kümme tunnise ümberjooksmise järel lume ja eawäljade peal oli nagu mahawisatud. Lätsin pikkamisi funni eesseiswa kaljurünkani. Seal leidsin oma kuuli laiaks litsutud lume peal ja mitte kaugel sest üks tüf wõdi nuust karwa sikkust. See tegi mo südant jälle natuke fergemaks, sest ma nägin nüüd, et ma just mitte ilma asjata ei olnud lastnud, waid ometi kõigewähemalt teda friimustandgi, kui mitte muud. Waatsin terawsilmil ümber, et ehk ka mõned weretilgad ülesleida, aga ei oln'd midagi nähä, muud

fui nimetud nuustike farwu. Mõtlefin järele, et kas ma veel edasi pean minema või mitte. Tundsin aga ennast wäsi olema. Ma ei olnud küll mitte ebausklik, aga see asi näitis mul siiski hul olemad, sest ma ei olnud veel ühtegi kolmforda ühte kahukitse lastnud, waid igaford esimese pauguga trehwanud. Laksin nüüd tagasi oma kohitaskut tooma. Wõtsin leiba ja juustu wälja, ja jõi hea suu täie wiina sinna juure. See andis mulle jälle uut julgust ja sööt figitas uut jõudu; peale seda habenesin ma ennast Tooni ees tühja käega end näidata, ja kuulsin jo ette ära, kuda tema ütles! „Eks ma ole sind teelnud, et sa täna ei pidand minema!“ Mihastasin jo ette nendest sõnadest, mis Tooni mulle tõesti poleks ütlemata jätnud, see juure tuli mulle mo'iga päine jahilust. Sa üks eht Sahimees ma olin, sõbrad, sel korral, et mitte paremat ei wõind otsida, kõwaneelega ja isienast täis, nagu mõni si. kunagi.“

Rõnda rääkis wana jääger Walter üksford oma sõbradele ja ma nään, lugeja, et sa wist ennemalt tema oma suust tema jahilugu, mis veel sugugi otsas ei ole, tahaksid kuulda saada. Roh, hea küll, astu siis ka wana kütli sõbrade hulka ja pane terawaste tähele, mis ta jutustab. Ara sa mõtle, küll se wanake juttu oskab lõigata, nii et kuula kolm päewa ilma sõmata; kahju aga, et tal täna rohkem aega ei ole jutustada.

tada, kui ühe ainsama loo. Tema w'a tubli teab paljugi Alvimägede otsas jahtimisest kõnelda.

„Nõnda fargasin ma maast ülesse,“ jutustab Walter, „ja hakasin uue rammuga sikku tagasihutama! Lõuna oli kül kääs, aga mis ma sest hoolisin; mul oli jo weel terme kümme tundi päewa ees. Priskeste jälle jälged üles otsitud, mis üsna selgeste näha olid. Mo tee läts järsku määst ülesse, forraga jälle alla ja nõnda edasi. Tulin wiimaks sinna kohta, kus kaljusid mo silmade eest ärahüpas. Ma hakkatasin! Mo ees seisis üks kaljupragu, rohkest wiis jalga lai ja nii sügaw, et otsa ei näind kufagil. Mis nüüd teha?! Mis seal muud, kui ülekartata! Muidugi teada, kui jõud üle ei tanna, siis on waene kül. Roh, hea kül! Pean ülehüppama, muud midagi, mõtlesin ma, — palju parem oleks oln'd, kui ma oleks ümberpöörand! Nüüd aga ei mõtlen ma enam ümberpöörmise peale, olin üsna hul oma jahihimuga, mo süda oli sikku peale tulist wiha täis ja ma pidin teda kätte saama, olgu ees mis tahte! Tõmmasin oma jääkingad jalast ära ja wisasin üle prao, siis jahitasin ja püüsi niisamuti, kelle wiimsele ma oma faelaratifu ümber lufu sidusin, muidu oleks ta lahtipaugutand. Aga nüüd wõtsin head oogu, hüpasin — uh! — üle olin ma nagu tuul! Kukkusin kül kõwaste mööda maad — aga ma olin ometi üle, kes muust asjast wõis tä-

helepanna! ja siffu jäljed olid ta selgesti jälle näha. Silmapilgul tõmmasin jääkingad jälle jalga ja jahitast ühes püssiga õlal läfsin edasi. Esite ruttu, ühe tunni pärast ikka piffamini ja ümberwaates, teate jo isigi, sõbrad, miks pärast. Tee haka ikka enam waewalisemaks saama ja läfs wahest üle kuristikude, kus üsna pea teerama tahtis hakata, nii sügawad ja järskud olid nad, ja nii kitsas, nii rinnakas, nii libe oli tee, et üsna hirmus oli kohe käia. Pealegi läfs ta ühtepuhku kõrgemasse kaljude otsa. Aga ma nägin jälgi, ja kust kaljusif oli läbi saanud, sealt sain mina ka läbi. Aga nüüd tuli üks kalju seljaroog, libeda eatsega kaetud, waewalt poolteisi jalga lai ja hammine, nagu wana saag. Mõlemil pool olid äärmõetmata sügawad kuristikud. Kes sealt mahakutub, ei see enam maiguta mõklegi, kui ta alla jõuab. Ühegi inimese wõimus ei oleks mind üle selle seljaroo jõudnud ajada, kui se mitte kaljusif ei oleks oln'd, kes seda tegi. Rohkusi isigi selle tee peale waadates! Käimisest selle peal 'poln'd juttugi, — pidin roomama kõige nelja jala peal ja kõigest wäest eatsest kättega finni hoidma, sest seda t'e teate jo isigi, niisugusel seljarool 'pole jo ilmasgi käsipuid kahel pool. Ja seesama seljaroog oli arwata tuhat sammu pif. — Kaljusif oli aga ometi üle läinud, ma nägin tema jäljed, ja kui ma silmad üles löön, nään ma teda ennast tei-

nepool kaljuseina ääres. Mujalt kuskilt sinna teed ei läind, kui üksnes üle seljaroo, sest see koht, kus si seal seisis oli üks mäeladu ja ümber ringi olid järskud kaljuseinad, nii et ta mujalt kuskilt ära ei võind, kui üle nimetud seljaroo."

"Seal ta seisis, se loom, ja wilistas minu poole wahtides; minule aga tuli see ette, nagu wilistas ta mind, see on, nagu tahaks ta mind pilgata; ma waotasin hambad suus risti ja ei mõtlenud muud midagi kui: "Ei sa pea muidu pillama!"

"Aga see furiloom wilistas ikka weel, selle pärast sain ma nii hulluks ja peruks, et ma enam sügawat kuristiku, ega surmaohtu tähele ei pannud, kui üksnes wilistajat, nii pillades hirmitajat kaljusikku. Wisasin jahitasku ära, võtsin püüfirihma hammaste wahela, et kääda lahti oleks ja läksin ilmamõtlemata kitsa seljaroo peale. Kõige nelja jala peal roomasin ma oma kitsa raja peal, kes nii hirmus kitsas oli, et ma waewalt oma põlvedele pidu leidfin, ja pealeseda wäga, wäga libe — kümme korda libisesin ma, enne kui ma alles kuuekümmesammu kaugele olin jõudnud. Oli see üks mädanu tee, sõbrad, ma ütlen teile!" —

Siin pidas wanamees natuke finni, jõi, pärast seda, kui ta higi otsa eest oli ärapühkinud, hea jänu üle kannu seest, mis laua peal parajaste ääreni täis seisis ja jutustas siis jälle edasi:

„Ja, oli üks mädanu tee, sõbrad, aga minu
 tegu ei oln'd just ka kriitlik. Sest äga see ei
 oles ometi midagi aidand, kui ma kaljusikku
 oles ärasurmanud, üle selle kitsa kalju seljaroos
 ei oles ma ilmasgi teda mõinud wiia. Selle
 pärast tahtsin ma just päris ilmaasjata ja ka-
 suta mõrtsuka tegu teha selle waele loomaga.
 Mo südametunnistus ütles mulle seda selgeste
 kül, äga ma ei hoolinud sest midagi, waid
 ma tahtsin üksnes kätte maksta selle loomale,
 kes mind terve tänase päewa oli waelewanud
 ja enese järele tõmmand, tahtsin talle kätte
 maksta oma walelud higi pärast, nagu oles
 tema selle juures süüdlane oln'd, et ma teda
 mitte maha ei saand põrutada, sest igaüks loom
 püiab oma elu hoida. Nimesas wihas roo-
 masin ma edasi, ja püüdsin end kõigest wäest
 eatese külles finnihoida, mis mul ka forda läks.
 Ma ei tunnud sugugi seda külma, mis mo
 sõrmed jo üsna kangeks oli teinud, ei tunnud,
 sugugi, äga pannud sest tähele, kui terawad
 eakilud mo käenahad läbi torfijid, muud kui
 werised kohad nägin eitse külge jääwad.
 Aga ka werest ei pannud ma niipalju kui
 ühtigi tähele, mo himu käis üksnes kaljusikku
 peale, kes ifta weel oma wilistamist kuulda
 loosis ja nähtawas rahutuses ülewal mööda
 kalju seinat äärt jooksis edasi ja tagasi. Kui
 ta parema ehk pahema järskustuse juure tuli,
 kohkus ta tagasi ja jooksis ühtepuhku sedawiisi

oma surma hädas. Sest ta nägi mind pikka
 meisi ligimale tulema ja wõis wist kül mõelda,
 et mul just mitte head tema wastu mõttes ei
 oln'd. Ma naersin ja ütlesin hirmutades: „Dotal
 nüüd on ferd minu käes, et sa mind tundma
 pead õppima, mind ja mo püüsi! Seeford
 ei lähä enam mo fuul sinust mööda!“

„Õesti, see oli imekspanemiseväärt! Ra-
 huliku weraga ei oleks ma wist kahtekümment
 sammu oma hirmsa tee peal wõind käia, ilma
 furistiku fuffumatta, aga oma kättemaksmise
 himust keeja weraga ei näind ma furistiku
 mitte, ehk, ma nägin teda kül, aga mo pea
 ei haand mitte ümberpöörutama. Waatsin
 julgeste maha, siis jälle oma kitsa raja peale
 ja kaljusikust mahajäätud jälgede peale ikka ette-
 poole roomates. Üsi läks ikka senikaua weel
 forda, kuni ma wiimaks ühe koha peale tulin,
 kust mo seljarooguari rõhutud oli ja peaaegu
 süllaförguselt madalamaks sai. Al oli jälle
 niisammasugune seljaroog ligi 20ne jala pik-
 kune ühe tasandus, siis jälle järskundus, na-
 tute wähem kui meheförgune. See koht näitas
 just nii wälja, nagu oleks tüf sest kaljuselja-
 roost wäljamurtud, kus peal ma roomasin.
 Oli nagu üks hambaase lõualuu sees. Mõt-
 lesin järele, mis nüüd tarwis ettewõtta. Ei
 näitnud mul mitte naljaasi olemad, eatand
 kaljuseljaroo peal ilma lõige tpeta ennast ma-
 halasta. Oleks natuke libisend, siis oleks

ma ka kadund olu'd. Aga see raipe kaljusif
willistas jälle ja nii pilkamisega — näitis mul
just nii olema — et mo süda koha jälle uueste
täis karas. Peale see oli tee al natuke pa-
rem kui ülewal ja kaks jagu teed oli jo mo
taga, üks aga weel käimata. „Maha!“ kisen-
dasin ma hullust peast ja maha lastsin ma end.
„Rägin weel ferd kaljusifku, kes rahulikult
seisis, pea minu poole pööratud, näis mind
tähelepanewad.

„Ma tulen!“ hüüdsin ma.
„Ettewaatlikult“ pöörasin ma end ümber,
lõin jalad ümber rinnaku, hoidsin isi kõigest
wäest külmetand lumest finni ja lastsin end
selwüisil täieste allapoole libiseda. Robasin
jalgadega ümber, kuni ma alumise harja kätte
sain, jäin siis natuke seisma ja wõtsin käd
lume küllest ära. See oli sündinud, aga hul-
lem tüf tuli alles. Ma pidin ennast siin kitsa
libeda kaljuseljaroo harja peal ümberpöörama,
sest mo selg oli sifku pool. Ei see olu'd kellegi
lapsemäng, kulla sõbrad, selle kitsa, hammilise
seljaroo peal kahe kuristiku wahel. Pidi aga
sündima — pidasin hinge finni, pöörsin end
esite poolest, siis täiest ümber ja olingi wal-
mis. Roomasin nüüd jälle kuni teise seisani
— jõudsin sinna — tõusin püsti — lõin kõik
oma kümme sõrme ülesse lunde sisse, tõmmasin
ennast ülesse, olin jo poolest kehast saadik kõr-
gema harja otša peal ja arwasin end jo wõit-

nud olema. Nüüd aga, oh mo head wennad, nüüd tuleb! Kui ma filmad üleslöön, ja kaljusikku tahan näha, seisab ta just otsekohe minu ees, ja just nii ligidal, et ma kääga teda oleks wõind kätte saada, wilistab, tambib esimeste jalgadega wasta maad, wahib minu otsa tige-
daste ja kahklifult, nagu ma seda weel ilmasgi omas elus ei ole näind, ega saagi nägema. Ja nüüd alles tuli mulle meelde, mis mulle keegi wana kaljukitseküü oli jutustanud, et kaljukit-
sed, kui nad enam kuskiltgi peastmist ei nää, ega põgenemise teed ei leia, et nad siis pimedas wihaga jäägri peale jooksewad. Just niisuguses hullus wihas seisis praegu kaljusik mo ees. Mo weri löi kargeks ja ma tundsin werd oma soonde sees seisma jääwad, kui ma sest aru sain. Alles poolest kehast saadik olin ma kaljuseljaroo otsa peal, sellepärast ei wõind ma oma kassa mitte tarwitada, et püssi kaelast wõtta ja wihast looma mahalasta. Aga ka see ei oleks mul wõimalik oln'd, sest si seal seisis wäga lähidal.

Sil waatis ühe filmapilgu minu otsa — ja nüüd — käänas pea maharpoole minu wasta — surmaehmatu käis mo kehast läbi — siis tundsin ma üht hoopu oma kula peal — karjatasin suure healega — ja — lennasin kaljunurga pealt nagu lind alla kivistikku!

„Otsas olin ma!”

„Jesand Jumal, see on jo hirmus!” hüü,

dis üks sõbradest. „Aga sa elad jo alles, wanake!? Istud jo praegu siin meie keskes õllekannu juures! Joo, wanake, joo! Eäh!”

„Wanamees wõttis õllekannu kätte ja jõi hea jännu. Oli aga isi üsna kahwatuks saand, ehk ta kül muudu w'a tubli jõudlik wanainime oli. Kui jännu mööda oli, siis seiwad silmad jälle selgeks ja ta jutustas edasi:

„Jah, elasin kül! Aga mis elu see enam oli! Ma oleks peaaegu soowinud, mitte enam elada. Oli mind üks kogemata juhtumine — ei, mitte kogemata juhtumine — waid Sumala kassi oli mind isi imelikult peastnud. Kellikümmend jalga al pool kaljuseljaroogu, kust ma mahakukkusin, oli üks pragu-katjuieina sees. Mina olin praod sisse kukkunud, mis täis lund oli. Arkasin minestusest ülesse, katsusin enese ümber, ei tunnud muud kui lund, tampisin jalgadega, langesin weel natuke sügawamasse, tundsin aga, et ma liikmed lõik alles terwed, sest et ma pehme lumme peale olin kukkunud. Mitte üks sõrme ots ei walutand. Ma püüsi oli mo kõrwas, wõtsin teda kätte, tegin nüüd lõigeesteks omale ruumi, nõnda et walguis ja tuule õhk wõis sisse kääa. Kuiwa lume tampisin jalgadega linni ja ka selle, mis weel ülewelt järele kukkus ja istusin nüüd ühes lumekoopas, selle suu wõi awaus künne jalga minu üle oli, kust sinist taiwast aga üks lapike sisse paistis. Rõõmustasin ennast ometi oma peasmise

üle, nagu üks laps — ega mõtlen veel selle
 peale, kuida ma seal pidin wäljasaama, tänas-
 sin aga Sumalat Tema armu ja heategemise
 eest. Usun ka, et ma hütsin ja silmapisaraid
 wäljasin rõõmu pärast. Praegu ajab see mind
 wäriselema, kui ma oma kullumise ja imeliku
 peasmise peale mõtlen. Olin kõik wiha kalsu-
 sikk peale draamustanud, muud kui mõtlesin
 aga veel, kas ta ka eluga oli peasnud, wõi
 mitte. Ei mõtlen ma selle asja peale kuigi
 kaua, waid hakkasin järeleatwama, kuida ma
 august wälja saan? Ei teadnud mitte, kuida?
 Esiteks oli mo auk, kus sees ma olin, künne
 jalga sügaw ja teiseks, kui ma august oleks
 wälja saanud, ei teadnud ma mitte, kui kõrge
 kaljusein üle minu oli, aga wist kõrge ja järsk
 küll, et mulle ja igauhe loomale, kel mitte tiiru
 ei olnud, nagu linnul, ülesronimist wõima-
 taks teha. Külm lumi jooksis üle minu teha.
 „Kõnda olen ma siis elawalt maetud!“ mõtle-
 sin ma. „Ja ma ei olle kellegi inimese hin-
 gele ütelnud, kuhu ma lähen, — mitte Too-
 nilegi — kes wõib mind siit ülesleida, kui
 mind ka otsitakse — leida lume alt, kus keegi
 film mind ei näa!“ Küll see oli troostita
 mõte, üks ehmatusewäärt hirmus tõendus, et
 mind ükski mo külmas hõugas ei saaks leidma.
 Wõtsin aga jälle lootust, — mis peale, ei tea
 ma täna pääwani — mõtlesin: ega ma ometi
 ei wõi surra, kui ma nii imelikul wiisil puruks

kukkumise surmasti olin peastetud saanud, — abi saab ometi tulema, olgu lust tahes, ehk wabest ka taewast!

„Pääw ei kestnud enam kaua, õhtu tuli pea kätte, mo aul sai lotpimedaks, ka sinine plek taewast, mis ma oma augu suust nägin, kadus ära. See tegi mind kurnaks. Aga pärast tuli üks hele täht ja säras nii heledaste mo augu suu üle, et lust näha. Seeläbi sai mo pime koobas kaunis walgeks. Ma mõtlesin: „Sumal, kes taewa ja maa tähed on loonud, ega Tema sindgi maha ei jätta.“ Mõtlesin väga palju Sumala peale selkorral, enam wist, kui kõigel mööda läinud elua'al. Palusin ka palju ja jäin wiimaks wäsimusest magama. Jah, jäin magama ja magasin nii hästi ja rahuliste kuni hommikuni, kui taewasina jälle lahkeste mo koopa sisse waatis.

„Nüüd aga hakas tühi lõht oma jagu nõudma. Olin eilisel pääwal wähä söönud ja palju rändanud kaljusikku tagaajades, polnd jo mitte imeks panna, kui ma süia tahtsin. Aga pidin äraannatama, ei wõind midagi parata. Ja, oleks mul mo jahitasku kaasas oln'd, mis ma teine poole mahajätsin, kui ma üle kalju seljaroo hakasin ronima, seal sees oli weel leiba, juustu ja joodawat wiina küllalt, hädafitsifuses kolmeks pääwaks. Aga mis teha! Ma ei wõind jo teda mitte kätte saada. Ot-
sisin kõik leiwaraasukesed oma taskust kofku ja

ei põlgand ka kõigekõwemadgi ära. Wõtsin natuke lund sinna juure ja sulatafin seda suus ära. See kosutas mind natuke. Aga kuidas sai mo aeg igawaks! Seal ei oln'd midagi kellega ma teda mööda oleks saatnud, nii wagane ja koletu oli mo lumehaud. Lõunaaegus kuulsin ma üht kotsast farjuma, see oli kõif, mis ma kuulsin, muidu oli kõif wagane! Pikkamisi läksid tunnid mööda, jälle tuli öö, — jälle jäin ma magama, aga mitte enam nii magu-
 fasti, kui minewal ööl — nälg äratas mind ütsford, faksford — ma tõmmasin rihma enam pingule keha ümber ja jäin jälle magama. Hommiku jõudis kätte oma walgega, nälg piinas mind, ja mustad pimedad mõtted käisid mo hingest läbi. Peletasin neid ära — ma ei tahtnud mitte isienese mõrtsukaks saada — ma kartsin pattu — aga nälg waemas mind hirmsasti. Tahtsin ennemalt nälgga surra, kui püüfiga oma elu wõtta.

„Mina jöle!“ hüüdsin ma forraga. „Miks ma ennemalt püüfi peale ei mõtlend!“ — Tõmmasin teda ruttu kätte, raputasin wärsket pulbrit tulepanni peale ja tõmmasin, püüfiraua ots ülespoole pöördud, püüfi lahti. Laeng põrutas koledaste minu kitsas koopas — aga mida tugewamini seda parem! — Põrutasin weel fford ja iffa weel! — Õnneks ei oln'd mul püüsirohust puudust. Ja need paugud olid jo, kelle läbi ma üksi ennast tähelepanewaks wõisin

teha, sest mo. farjumiist ei oleks ometi teegi inime wõind kuulda. Mõrutasin nõnda igas weerand tunnis tord ja see oli mul üks faunis ajawõide, püssi laadida ja krah! lahtipõrutada. Nõnda läks see pääw jälle kuni õhtuni. Pimedus waewas wäga mo südant — katsusin magada, aga ei wõind mitte — nälg ei lastnud, sest nüüd alles waewas mind nälg üsna hirmsat kombel, ehk ma kül oma teha rihmaga lõwasti toffutõmmasin. Kül oli see üks pihirmus õõ! Siisufin kül tord, ärtasin aga jälle ehmatades oma rahutumast unest. Ülesse, minde waewasid toledad unenäod — siisufin jälle, ärtasin jälle üles ja nõnda läks see kuni hommikuni — nüüd juba kolmas!

„Mõtlesin kül, et ma neljandamat õõ enam ei saaks üle elama, mo meel oli hirmus furb! Hädalt oli mul weel jõudu püssi laadida — ka püssi rohi jõudis otsa poole. Ma raputasin sarwe, hoidsin wasta walget — waewalt weel 12 laengut olid sees. Mo julgus mõlkus ja süda tiskus toffu — weel 12 laengut ja siis, siis waikus, jah, surma waikus! Paljast 12 laengut weel!!“

„Ma langesin selle mõtte peale minestusse, ärtasin aga jälle ülesse ja lastsin weel paar torda püssiga. Dotsin siis kuni lõuneni. Ma ei teadnud enam kedagi, mis ma mõtlesin.“

„Ehne wõis jo mõõdas olla — siis ärtasin ma minestusest jälle, fuhu sisse ma uueste

olin langenud, ja kisendasin oma wiimses surmahädas. Siis kuulasin, aga ei kuulnud midagi — aga ometi olin ma enne seda üht tumedat pauku kuulnud — ja tõesti kuulnud — ega ma ometi end petnud ei olnud. Ja ometi oli kõik nii wagane mo ümber. Võtsin püüsi kätte, laadisin suure waewaga täis, lastsin siis paufuda. Kõmm! kargatas püs. Kõik wait? — Aga ei mitte — ma kisendasin suure healega ja pisarad woolasid mo filmist — üks tume pauf — jälle üks — weel üks — kuulasin ma wäljast. — Reed olid püüsipaugud, see oli peastmine, see oli Tooni, mo wend, kes mind otsis!!” —

„Uus elu tuli nüüd jälle mo liifmetesse, põles nagu karastaw tuli mo soonde sees. Jälle laadisin oma püüsi ja lastsin jälle lahti ja kuulasin ka Tooni püüsipaufusid ja üht kisa! — Ja nüüd karjusin ka mina, rõõmustasin, nutsin, tännasin, naersin, karjusin jälle kõik läbisegamini. Langesin oma põlwede peale maha, kargasin jälle ülesse, lastsin jälle püüfiga, kuni mind wäsimus koguni maha wisas. Ohtul olin ma peastetud. Tooni ja mo sõbrad olid mind kõite abiga peastnud, kus juures peaaegu oma elu oleks wõind kautada. Olid mo jälge otsinud ja leidnud — minu jahitasku ülesleidnud — püüfiga lastnud ja ka minu paugutamist kuulnud — ja abi toonud. Jah, olin peastetud, tänasin Jumalat oma põlwede peal filma

weega selle eest ja ei läinud ilmasgi kaljufitse
 jahi peale ilma teistele ütlemata, fuhu. Aga
 ma ei ajand ka ilmasgi enam ühte kaljusikku nii
 hullul kombel taga ja kättemaksja himuga. Su-
 mal oli mind raskesti nuhelnud mo rumala
 meeletuma kättemaksmise himu pärast. Ma ei
 unusta seda ilmasgi, ega saagi seda unustama
 kuni elu otsani! Aga, vaatge sõbrad, kaugele
 on wäga ilus nende mägede ja eawäljade peale
 waadata, kuida nad päikese paistusel hiilgawad
 ja särawad, aga 'pole mitte hea seal sees olla.
 Head ööd!"

Suhataja.

	Rehe-külg.
Üle sõrwa	3.
Mäda-soos	35.
Eiwa-kõrb	63.
Wana kaljufitse-küt	93.

